

Tabors

BOG

NAROD

DOMOVINA

1976

EL FORTIN

10-12

TABOR je glasilo Zruženja slovenskih protikomunistov • TAVOR je list in vestnik Zveze D. S. P. E. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. E. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila., za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—:—

TAVOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—:—

TAVOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158 Buenos Aires Argentina

—:—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.303.672

—:—

Naročnina: Argentina in Južna Amerika 250.— pesov Ley 18.183 odn. enakovrednost v dolarju; Z. D. A. — Kanada — Evropa — Avstralija: z navadno pošto 5 dolarjev, z letaisko pa 10 dolarjev (ZDA).

—:—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: 766-7513.

NASLOVNA SLIKA

Del udeležencev — s spočetnikom in organizatorjem pok. polk. Vuletom Rupnikom na čelu — prvega tabora bivših slovenskih protikomunističnih borcev dne 18. novembra 1956 v salezijanskem zavodu Don Bosco v Ramces Mejía blizu Buenos Airesa, kjer je tudi bilo formalno ustanovljeno DSPB v Argentini. — V spominu na junake, ki so svojo zvestobo zapečatili z mučeniško krvjo, smo ob 20. obletnici tega pomembnega trenutka našega zdovstva še bolj pripravljene storiti vse za končno zmago njihovih idealov:

BOG — NAROD — DOMOVINA.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narcd, Domovino!

Oct.-Nov. 1976

BUENOS AIRES

Okt.-Nov. 1976

LIBRES DEL MUNDO – UNID OS!

Allá lejos, en el viejo continente, hay un pequeño país. Oculto entre las montañas boscosas y lleno de ríos y arroyuelos, lindando con el Mar Adriático y protegido por los picos nevados de los Alpes está nuestro país, nuestra pequeña patria — Eslovenia.

Al terminar la Segunda Guerra Mundial, tuvimos que despedirnos de este paraíso nuestro porque elegimos la libertad, porque sobre nuestra patria había caído el Telón de Hierro del comunismo brutal y ateo, que ha ahogado en sangre y con muerte nuestro grito de libertad.

Ahora estamos dispersados por todos los continentes. Conmovidos en lo más íntimo de nuestros sentimientos humanos, nos inclinamos ante la memoria de nuestros seres más queridos que han muerto pero que jamás quedarán en el olvido.

Recordamos y honramos también la memoria de nuestros mártires de nuestras víctimas inocentes, de nuestros héroes desconocidos. Nuestro dueño lleva ya más de 31 años porque entonces, en 1945, las hordas sanguinarias de los comunistas masacraron toda una generación, toda una juventud viril de una nación: de la Nación Eslovena. En aquel entonces, los soldados con estrella roja, gobernantes de Yugoslavia, mataron a mansalva a 12.000 jóvenes eslovenos, cuyo único „crimen“ era: creer en Dios, amar a su patria y defender la libertad de su pueblo.

Nosotros, los sobrevivientes de la masacre, gritamos con toda la voz tanto en el día de todos los muertos como los demás días: **Libres de todas las naciones, libres de todos los continentes y de todas las razas, unid os! Unid os en este último minuto antes de las doce!** Unid os y rechazad la tiranía comunista y haced lo posible de devolver la libertad a todos los pueblos esclavizados por el comunismo!

Hoy, que la subversión ha llegado también a estas tierras argentinas, los eslovenos suplicamos al cielo: que la gran Nación Argentina nunca jamás tenga su duelo nacional por las víctimas de la bestialidad comunista,

que nunca jamás caiga la sombra roja de la esclavitud sobre la pampa libre argentina!

SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE!

Tam daleč, na starem kontinentu, je mala dežela. Skrita med gozdnatimi pogorji in polna rek in potočičev, meji na Jadransko morje, ščitijo jo pa zasneženi vršaci Alp: to je naša dežela, naša mala domovina — Slove nija.

Ob koncu druge svetovne vojne smo se morali posloviti od tega raja, ker smo izbrali svobodo. Nad našo domovino se je zgrnila železna zavesa brutalnega in brezbožnega komunizma, ki je utopila v krvi in smrti naš klic svobode.

Sedaj smo razseljeni po vseh kontinentih. Pretreseni v dno duše se klanjamo spominu naših dragih, ki so umrli in jih nikdar ne bomo pozabili.

Toda spominjamo se tudi in častimo spomin naših mučnikov, naših nedolžnih žrtev, naših neznanih junakov. Že 31 let žalujemo. Takrat, leta 1945, je krvoločna komunistična drhal pobila mladino ene generacije, mladino slovenskega naroda. Takrat so vojaki z rdečo zvezdo, vladarji Jugoslavije, neusmiljeno pobili 12.000 mladih Slovencev, katerih edini „zločin“ je bil, da so verovali v Boga, ljubili svojo domovino in branili svobodo svojega naroda.

Mi, ki smo pokol preživeli, kličemo na ves glas, tako na vseh mrtvih dan, kot vse druge dni: **Svobodni vseh narodov, svobodni vseh kontinentov in ras, združite se! Združite se v tej zadnji minuti pred polnočjo!** Združite se in odbijte komunistično tiranijo, storite vse, kar morete in vrnite svobodo vsem zaslužnim narodom, ki ječe pod komunizmom.

Danes, ko je zarota že dosegla tudi argentinske pokrajine, Slovenci prosimo nebo: da bi veliki argentinski narod nikdar ne imel svojega žalnega dne za žrtve bestialnega komunizma in da se ne bi nikdar zgrnila senca rdeče sužnosti nad svobodno argentinsko pampo!

Našim mrtvim rojakom bomo izkazali največjo čast s tem, da ne bomo nikdar, nikjer in ob nobeni priložnosti nehali delati za to, za kar so oni dali svoja življenja. Ker so nam zaslepljenci odvzeli orožje, ko je bil še čas, da bi v družbi svobodnih narodov dokončno uničili krvavo golazen še preden se je razlezla preko celin, moramo spremeniti taktiko in način borbe! — Bodimo marljive mravlje, bodimo termiti, ki nikdar ne nehajo glodati zidovja krvave rdeče trdnjave, dokler se ne bo zrušila!

A ONI ŽIVE!

(Govor predsednika Zedinjene Slovenije g. Marjana Lobode na komemoraciji dne 5. septembra 1976 v Slovenski hiši v Buenos Airesu.)

Očem nespametnih se je zdelo, da so umrli, a oni žive!

Včeraj je poteklo 30 let, odkar je daroval svoje življenje na oltar slovenske domovine ustanovitelj prve slovenske vojske, slovenskega domobranstva, general Leon Rupnik. S svojo mučeniško smrtjo je na najpopolnejši način izpričal zvestobo ideji svobodnega slovenstva; ideji, v katere imenu je priklical v življenje ponos Slovenije — slovenske domobranske vojske.

General Rupnik ni bil človek praznih besed, krilatic; bil je človek odločnih dejanj. Čeprav ga osebno nisem poznal, je pred menoj iz njegovih govorov in izjav, kolikor sem jih mogel zbrati, zasijala njegova markantna osebnost. Ni se izgubljal v besedičenju in praznem ugibanju. Kjer je videl, da je potreben, tja je stopil in prijel za konkretno delo.

Ko je v našo domovino pričela vdirati komunistična ideologija, takoj se ji je postavil po robu s svojim temeljitim poznanjem boljše vizma. Ko še mnogi niso mogli verjeti, da bi se pri nas ponovile komunistične metode iz španske revolucije, je general Rupnik že jasno spregovoril in opozoril, da je komunizem povsod enak, da deluje pod enotnim vodstvom in po enotnih metodah. Ko so nastopili težki dnevi sovražne okupacije in komunistične revolucije, je general Rupnik ne glede na posledice prevzel izpostavljeno mesto ljubljanskega župana in kasneje prezidenta Ljubljanske pokrajine. Spoznal je, da bo s tega mesta lahko mnogo dobrega storil in mnogo zla preprečil; in to je bil zanj zadosten razlog, da ni pomišljal, ampak pristopil k delu.

Ko so se ostanki razbitih Vaških straž umikali v Ljubljano in ni nihče prav vedel, kaj z njimi, je general Rupnik zastavil ves svoj vpliv in z odločno potezo rešil položaj z ustanovitvijo slovenskega domobranstva. Bil je prepričan, da dela prav, ker ni gledal na svoje koristi ampak na svojo dolžnost. Videl je narod, ki je takrat od njega pričakoval pomoči in rešitve, in je pomagal, kolikor je mogel in kjer je mogel.

Ko je njegovo velikopotezno in dobro zasnovano delo za slovenski narod v strašni zmešnjavi ob koncu vojne bilo porušeno, je spet ravnal kot vse življenje: konkretno, odločno. „Kjer so moji domobranci, tam je moje mesto!“ Ni bil to obup; še daleč ne! Zvestoba, čista zvestoba voditelja idealom, v katere je prepričano verjel in zanje navduševal še druge. Kot poveljnik, čeprav taktično premagan, je ohranil neomajno vero v idejo, ki gre preko smrti in končno zmaga. In v potrditev te vere v zmago, je šel po poti svoje mučeniške vojske v junaško smrt! Strelji, ki so odjeknili

tistega dne 4. septembra 1946 v Gramozni jami pri Ljubljani, so naredili Rupnika nepremagljivega.

Isti dan je z žrtvijo svojega življenja izpričal vero v svobodo in pravico upravnik slovenske policije dr. Lovro Hacin. Tudi on je bil v dno duše prepričan, da je komunizem največje zlo za slovenski narod.

Kako prav sta imela general Rupnik in dr. Hacin, so nesporno dokazali kasnejši dogodki. Dr. Hacin je dobro poznal vse slovenske komuniste, vedel je, kako smrtno ga sovražijo. Pa ni v strahu klonil pred njimi. S svojimi krepkimi in načelno jasnimi odgovori se je pred komunističnim sodiščem v Ljubljani iz obtoženca spremenil v ostrega tožnika in sodnika komunističnih oblastnikov. Junaško je šel v smrt z vzklikom: „Živel, Kristus Kralj!“ — Tako umirajo junaki!

Danes, po 30 letih, se podoba teh naših junakov-mučencev, generala Rupnika in dr. Hacin, kot tisočev drugih, kaže pred nami v vedno lepši, svetlejši luči. Razvoj dogodkov je potrdil pravilnost takratne njihove odločitve. Spoštljivo se klanjamo njihovemu spominu. Po 30 letih nas njihova žrtev še bolj potrjuje v neizprosnih borbi proti edinemu krivcu tragedije slovenskega naroda — brezbožnemu komunizmu.

To spoznanje pa nas tudi obvezuje v zvestobi in spoštovanju njihovega slavnemu spominu. Tudi v tem smo našim mučencem veliko dolžni.

Zal smo v 30 letih vse prevečkrat premalo spoštljivo pisali in govorili o ljudeh, ki so v tej gigantski borbi s komunizmom žrtvovali svoja življenja, da mi živimo. V preveliki vnemi, razumeti in razložiti vse skrivnosti in strahote revolucije, smo vse prevečkrat prekoračili mejo, ki jo postavlja ta največja žrtev, žrtev življenja za svobodo in pravico. Eno je, kritično pisati o ljudeh, ki so živi in se lahko branijo, druga pa je tako pisanje o tistih, ki so v tej strašni borbi za narodov obstanek žrtvovali prav vse, celo svoja življenja. Ne pozabimo, da prelita kri opere množico človeških napak.

V tem pogledu je vsa slovenska emigracija precej zadolžena prav napram generalu Rupniku. Toliko in na tako čuden način se je govorilo in pisalo o njem, in tudi toliko se je — molčalo o njem, da danes naš mladi rod nima o njem predstave, ki bi bila skladna z veličino njegovega dela in njegove žrtve. Že zdavnaj bi morali imeti o generalu Rupniku primeren življenjepis, ki bi pravilno osvetlil njegovo pojavo v najtežji dobi slovenske zgodovine. Kaj čakamo, da bo šel v zgodovino tak, kot ga slikajo njegovi rablji doma!?

Medtem ko partija bruha med Slovence množice psevd-zgodovinskih knjig, mi po 30 letih še nimamo pravilnega zgodovinskega prikaza dogodkov med revolucijo in po njej! Koliko važnih prič je že za vedno odšlo. Kaj čakamo, da bo legel v grob zadnji, ki bi lahko nastopil kot živa priča o dogodkih, ki so se godili v Sloveniji pred 30 ali 35 leti? Ali bomo dopustili, da se bo o tej dobi največjega sovraštva, pa tudi največjega junaštva pisala zgodovina, kakor jo bodo partijski diktirali?

Namesto, da se polnijo strani našega težko vzdrževanega tiska z brezplodnimi medsebojnimi sumničenji in obračunavanji, napolnimo jih s stvarnimi poročili in pričanji o dogodkih, ki so odločilne važnosti v naši polpretekli zgodovini. Dolžnost imamo poskrbeti, da bodo ljudje, ki so v tem groznem času žrtvovali svoja življenja, da bi narod obstal, dobili v očeh naše mladine resnično podobo, kot jo zaslužijo! Če našemu mlademu rodu ne bomo pokazali svetlih likov junakov, ki nam jih je prav revolucija dala na tisoče, se nimamo pravice pohujševati, če se bo navduševala, ali se morda že navdušuje za idole kot Che Guevara, Santucho in druge izrodke, katere komunisti s spretno in lažno propagando prikazujejo kot odrešitelje zaslužjenih narodov. Mi pa o naših junakih molčimo, če že dvomljivo o njih ne pišemo. Krivico delamo našim junakom, pa tudi naši mladini, ko ji pod pretvezo neke lažne človečnosti molčimo c težki, a junaški dobi naše zgodovine.

Naši junaki izpred 30 in več let z generalom Rupnikom na čelu so aktualni tudi za nas, danes, in bodo aktualni tudi še jutri za našo mladino. Borili so se in s svojim življenjem so potrdili svoje prepričanje v borbi proti istemu brezbožnemu komunizmu, ki je pred 30 leti zaslužnil Slovenijo, je včeraj s krvjo zalil Vietnam in Kambodžo in danes z istimi metodami poskuša tudi tukaj v Argentini.

Ko se klanjamo spominu vojvode slovenskih domobrancev, generala Rupnika, ko iz naših src prihaja tiha molitev za pokoj njegove plemenite duše, prisluhnimo povelju, ki ga je dal pred več kot 30 leti hrabrim domobranskim bataljonom in ki ima vso veljavo še danes, za nas, tu, v Buenos Airesu: „Obljubite, da boste vse storili in se hrabro borili, dokler peklenski komunizem iz našega slovenskega naroda ne bo iztrebljen; zakaj samo to je prvi pogoj naše boljše bodočnosti, za katero se moramo boriti z združenimi narodnimi silami!“

Naš odgovor: General Rupnik, nesmrtni vodja nesmrtnih slovenskih domobrancev:

Obljubljamo!

28. novembra 1976

Proslava 20-letnice

ustanovitve organizacije slovenskih
protikomunističnih borcev

Sv. maša — spored — skupno kosilo
ZAVETIŠČE DR. GREGORIJ ROŽMAN

Priredi TABOR — društvo SPB

PO SLEDOVIH SLAVE IN SVOBODE

Na prvem taboru bivših slovenskih protikomunističnih borcev v parku selezjanskega zavoda Don Bosco v Ramos Mejía blizu Buenos Airesa, v nedeljo dne 18. novembra 1956, kjer je bilo formalno ustanovljeno Društvo slovenskih protikomunističnih borcev (DSPB) v Argentini, je njega spočetnik in organizator, naš neumrljivi zgled slovenskega vojaka in nepozabni poveljnik zmagovitega udarnega bataljona slovenskega domobranstva *polk. Vule Rupnik* spregovoril besede, katerih pomembnost ni omejena na čas, in se zato čutimo počaščene, da jih ob 20-letnici lahko dobesedno objavimo. — *Op. ured.*

Dragi rojaki in tovariši bojevniki!

Pravkar smo pozdravili zastavo — znamenje slovenske duše in značaja —, tribarvnico, ki so jo Slovenci iz давности nosili na čelu svojih trum; če pa teh ni bilo, v srcu — prikrito zunanjemu pogledu zavistnih in grabežljivih tujcev —, vendar vedno kot svetinjo svojega rodu, svoje krvi in svojega naroda, ki jih je neprenehoma opominjala — kakor tudi nas danes opominja — na lastnosti, ki jih je treba imeti, če hočemo tudi v naprej biti častni možje in pravi Slovenci.

To so v prvi vrsti, pred vsem in nad vsem: mir in čistost v duši — nedolžnost, ki nam je ostala od Gospe Svete —, radost, veselje, in treznost, kar nam vzbuja spomin ali pogled na belo kučmo očaka Triglava, na dolge snežne kite Slovenk-Karavank in na ostre bele rebri Krasa in Snežnika.

Središčna opora sta nam zvestoba in vera, ki nam je ostala v izročilo od samega Boga — očeta našega — po naših dedih in očetih ojačena s trdnostjo in krepkostjo naših padlih tovarišev ter zaznamovana z mogočnostjo barvila naših slovenskih življenjskih tokov Drave, Save, Soče in leskom modrih gorskih jezer in slovenskega morja — vsajena v nas z milim pogledom modrih oči slovenskih mater.

Kot temelj vsemu pa je ljubezen Sina božjega, vir življenja — tostranskega in onostranskega — gorečnost in stremljenje k lepoti vsega zemskega in nadzemskega.

To so barve žlahtnih silnic prednikov in tisočeri tovarišev naših, ki so darovali zadnjo kapljo svojega srca iz ljubezni do BOGA — NARODA — DOMOVINE.

To je neomajna hrabrost — zarja svobode, ki bo nekoč zopet zasijala nad domovino in narodom slovenskim, kot je to bilo nekoč; pa še lepše in mogočnejše. Zakaj tudi žrtve in prizadevanja našega naroda svobodnjakov iz stoletja v stoletje, iz leta v leto, iz dneva v dan — postajajo vse lepše, vse bolj smotrne, krepkejše in mogočnejše tako, da bodo končno nagrajene z uspehom in zasluženo slavo.

Povrnimo se v one davne čase, ko so bili naši očaki, katere so skozi

SLOVENSKI MOŽ IN FANT!

nenehni borec proti brezbožnemu zlu,
zvesti sin trpeče in slavne domovine, ter
vredni brat naših padlih junakov!
Tebe
in prav tebe pričakujemo na naš veliki dan

TABOR BIVŠIH SLOVENSKIH PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

Bo naš praznik, dan potrdila zvestobe
svetim idealom, dan velikega združenja.
Zbrali se bomo na celodnevno prireditev v

NEDELJO, 18. NOVEMBRA 1956

v prostorih salezijanskega zavoda **Don Bosco**
v Ramos Mejji.

Dnevni red: Sveta maša, začetek ob 10 dopoldne

Pozdrav zastave.

Počastitev slovenskega neznanega junaka.

Prijateljski pomenek z asadom in kosilom,
zborovanje in družabni pomenki.

Lepo pozdravljen in iskreno vabljen.

Pripravljalna skupina

Prevoz (avtobusi in kolektivi) števil. 196, 224 in 188.

Fascimil vabila na prvi Tabor slovenskih protikomunističnih borcev.

uralske vratnice prihrumeli vzhodnjaki z bičem in krutostjo vzdramili iz miru njihovega dela še predno so mogli poseči v boj, naglo premagani in potem uporabljani kot premična osnovnica za oskrbovanje in varovanje ozadja azijskih svetovnih osvajalcev! Tedaj vidimo, da so ljubezen, zvestoba in želja za mirom vodile naše predhodnike pri izbiri in snovanju njihove nove domovine, katere srčni kos še danes obstaja in velja za našo edino, prvo in pravo očetnjavo.

Zaradi uresničitve svoje ljubezni in zvestobe do miru, so naši predniki, obogateni z izkušnjami narodov, s katerimi so prišli v stik, ustvarjali lastno oboroženo silo in razvili lastno bojevniško spretnost in slovensko vojevodsko veščino, ki je slonela na boju poedinca proti poedincu, na na-

videznem umiku in silovitem protitudaru v naskoku na razrahljane sovražne skupine. Zato tudi umikanje v gore in gozdove, kamor ne azijska konjenica, ne rimsko-bizantinsko množične trupe v zgoščenem redu niso mogle prodreti in priti do izraza njih način borbe.

Skozi spretnost vojskovanja je še bolj zrastel slovenski značaj, ki se je krepil, izpopolnjeval in jeklenel tako, da mu je Bog pomagal pri njegovem nezadržnem stremljenju in zagrizenem boju za lastno bitnost in svobodo.

Tako nastaja pohod slovenske bojne slave skozi stoletja narodnega življenja.

Prvi korak je zlom obrskega gospodstva in vključitev v Samovo državno zvezo (626. l.) Že nato sledi druga zmagoslavna bitka pri Lienzu, ki potrdi zahodne slovenske meje do Bavarcev.

Leta 631 se bije tridnevna zmagoslavna bitka pri Uhoštu (Wogastograd), v kateri Valukove slovenske bojne trupe v Samovi zvezni vojski — skupaj s češkimi in lužiško-srbskimi krdeli — pod Drvanom premagajo in popolnoma potolčejo združene Germane pod Dagobertom.

Leta 705 sledi bitka na špiku pri Čedadu, kjer je padlo vse furlansko plemstvo pod vodstvom Ferdulfa.

Sledi pohod daleč v bavarsko ozemlje (l. 725), osvoboditev ziljske in kanalske doline izpod bizantinske nadoblasti.

V zavezništvu z Bavarci se vrstijo mnogi bojni pohodi proti Obrom pod vodstvom Boruta, Gorazda, Hotimira, Valtunka, Inka.

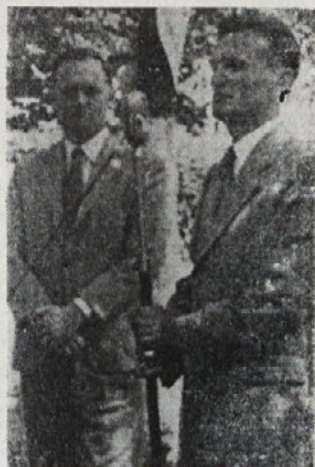
Za Ljudevita Posavskega bijejo Slovenci in Hrvati petletno vojno proti Frankom (leta 819—823).

Zedinjeni pod Otokarjem II., Kranjci in Štajerci leta 1260 bijejo zmagoslavno bitko pri Kressenbrunu na Moravskem — proti 140.000 mož močni vojski ogrskega kralja Bele, ki mu usodni udar nanese 7.000 čeških oklep-nih konjenikov.

Sledijo križarske vojne in tristoletna borba proti Turkom, v kateri je bil Slovenec branitelj srednje in zahodne Evrope; celjski grofje Herman II. pri Vidinu in Nikopolju l. 1396, Ulrik II. pri Belgradu, slovenski križarji pod vodstvom Ivana Kapistrana 1456. leta. Slovenija postaja vojna krajina s tabori, kresi, glasniki in — domobranstvom. Kmet Matjaž se leta 1478 brani na Koroškem. V obrambi Dunaja pred Solimanom II. leta 1529 se postavijo Ivan Gall, Trojan Turjšaki, Erazem Obričan, Nikolaj Turn — načelnik pešcev. Največja junaštva sta dosegla Ivan Kacjanar kot poveljnik lahke konjenice na koroških vratih ter Sigizmund Višnjegorski. V Vojni krajini so se odlikovali: Ivan Lenkovic, Herbert in Vajkart Turjaški ter Jošt-Josip Turn „Turški Strah.“

Vrhunec slave dosežejo Slovenci — združeni s Hrvati — v bitki pri Sisku proti 38.000 vojakom bosanskega Hasan paše. General Andrej Turjaški, poveljnik slovenskih oklepnikov s tigrovo kožo, Štefan Blagaj ter

Naša nepozabna pokojnika polk. Vule Rupnik in dolgoletni predsednik osrednjega Društva Slovencev v Argentini inž. Albin Mozetič, ki je tudi spregovoril na prvem Taboru slovenskih bojevnikov pred 20 leti.

Jakob Prank, poveljnika kranjskih arkebuzirjev, odločno posežejo v bitko, ki jo je pričela hrvaška konjenica, in nagnejo in dobojujejo odločilno zmago za kristjane na dan sv. Ahaca 22. junija 1592. leta. V bitki je padel sam Hasan paša in obležalo 9.000 Turkov.

Leta 1663 se v bitki pri št. Gothardu na Rabi odlikujejo mnogi štajerci in Jurij Bogomir Lamberg.

Leta 1789 slovenski polki — 43. kranjski in 26. koroški — ter slovenski poveljnik topništva Jurij Vega — vsi pod poveljstvom maršala Laudona — odločno doprinesejo k zavzetju Belgrada.

Vrstijo se vojne z revolucionarno francosko vojsko in potem vojne s samim Napoleonom, v katerih se slovenski vojak meri na isti ravni s svetovno najbolj priznanimi vojskami in tako s svojo držo vpliva na nasprotnika. Tako gre tudi njemu zahvala za nastanek Ilirije.

1792. leta se pod generalom Wurzmerjem na Renu odlikujeta 43. kranjski in 16. štajerski peš. polk, pa tudi major bombarderske čete Jurij Vega, ki kot izumitelj, inženir in praktični balistik in taktik velja za najboljšega topničarja tedanje dobe, ker je podaljšal lučaje svojih možnarjev na dvakratni domet, ter pri obleganju Mannheima leta 1794 primoral Francoze na predajo.

Leta 1795 slovenski 43., 13. in 27. polk v lombardski armadi prodrejo na genovsko ozemlje in zavzamejo utrjeno goro San Giacomo, dočim goriški 13. polk zavzame utrdbo Madonna del Monte.

Nepozabno slavo so Slovenci dosegli v vojnem letu 1799, ko so polki 43., 13., 16. in 26. pod poveljstvom svetovno znanega, slavnega ruskega vojskovodje, maršala Suvorova — v sestavi njegove armade — tolkli zmago-slavni boj pri Magnanu in potem zavzeli trdnjavo Mantovo, v kateri so

zajeli 660 topov, 12.000 pušk in 8.000 francoskih vojakov (pod generalom Schererjem).

1805. leta so Slovenci v bitki pri Caldieru med Masseno in nadvojvodom Karlom. V tridnevni bitki se je odločno izkazal 26. koroški peš. polk, posebno pa četa Žige Novaka (iz Št. Petra na Krasu), ki je v napadu na nož zapodila Francoze v beg in podrla njihovega poveljnika. Novak je bil na bojišču povišan v majorja in pozneje v podmaršala.

Guverner Ilirije maršal Marmont priznava in slavi vrednost svojih nekdanjih nasprotnikov z besedami: „Srčnost, ki se kaže v izpolnjevanju dolžnosti, je treba častiti, pa naj nam je bila v korist ali ne. — Pravično je, da so hrabrim vojakom vrnjena s krvjo prislužena odlikovanja.“

Polk ilirskih lovcev, v katerem je bilo 1.800 Slovencev, je v sestavi Napoleonove armade sodeloval pri pohodu na Rusijo leta 1812.

Nastaja doba narodnega prebujenja, ki je posledica spoznavanja med narodi, spoznanja, ki so ga doživeli vojaki raznih narodov v vojnih pohodih skozi vso Evropo, spoznanja, ki so ga preizkušali na konicah svojih bajonetov in na muhah svojih pušk, ko so gledali nasprotniku v obraz in na svojem junaštvu preizkusili svojo zmožnost in sposobnost za življenje.

Tudi Slovenec se prebudi in vstaja in raste v narodni zavesti. Toda z njim vzporedno vstaja tudi nevarni sovražnik Italijan, ki stika, pa vztrajno in lokavo hiti za svojimi cilji — v našo škodo in pogubo.

Leta 1848 pride do prvega spopada. Stari 82-letni maršal grof Jožef Radecki s svojimi pretežno slovenskimi polki bojuje 6. maja bitko pri Santa Luciji, 29. maja pri Montanari in 25. julija pri Kustoci.

Poveljnik 87. štajerskega peš. polka v znak priznanja junaštva svojega moštva odkrite glava jaha v pozdrav pred vrstami svojega polka.

Na istem bojišču globoko prevzet vsled močatosti slovenskih vojakov v bitkah, glavni poveljnik nadvojvoda Albrecht leta 1866 svetuje na Dunaju osnovanje Ilirskega kraljestva — kot trden branik zoper težnje Italije.

Z osvoboditvijo Bosne in Hercegovine izpod turškega gospostva so slovenski polki še bolj približali čas zmage narodne misli in uro razpada avstro-ogrškega gospostva nad slovanskimi narodi.

V prvi svetovni vojni vidimo slovenske enote na vseh bojiščih. Posebno so se izkazale na soški fronti, v obrambi lastne domovine pred sovražnikom, ki je iz pretkane vzdržnosti prehajal na bojni plan in s svojimi zahtevami stopil v ospredje kot prvenstveni sovražnik slovenskega naroda.

V tovarštvu z brati Hrvati, Bosanci in Ličani ter pod vodstvom svetovno poznanega velikega vojskovodje maršala Svetozara Boroevića se naši očetje nepremagljivo borijo od 24. maja 1915 do 24. oktobra 1917 in v tem obdobju razbijejo enajst italijanskih ofenziv — navzlic desetkratni premoči napadalcev. Zakaj samo štirideset bataljonov je branilo bojišče pred tristo štiriindvajsetimi bataljoni napadalcev ojačenimi s tristo osemdesetimi baterijami, dokler po uspešni bitki pri Kobaridu in Bovcu niso

grabežljivih Italijanov odgnali daleč od naših meja. Sabotino, Doberdob, Gorica, Krn... bodo ostali v večnem spominu na boje onega časa.

Kot prostovoljci v Dobrudži in kot bojevniki jugoslovanske divizije na Solunski fronti so naši prebujeni zmagovalci doprinesli odločilen delež za osvoboditev ne samo naše, temveč tudi domovine naših bratov izpod avstro-germanskega jarma.

Navzlic petletnemu krvavenju v vojni, najdemo naše junake zopet za generalom Maistrom, stotnikom Lavričem in drugimi znanimi in neznanimi junaki, kako se borijo za slovenske meje in za slovenski narod na Koroškem in Štajerskem ter po vseh krajih naše nove skupne države.

Ko je po dvajsetletnem miru vrtimec vojnega neurja zopet zdivil v drugem svetovnem spopadu ter tudi naš narod potegnil v splošen kaos in uničenje, je nastopil čas najtežje preizkušnje slovenskih bojevnikov in vsega slovenskega naroda. Toda navzlic vsem spletkam, krvi in strahovanju, navkljub vsem motilnim in varljivim, hinavskim in preračunanim krilaticam sovražnikov, zaveznikov in lastnih izrodkov je spoznal svojega najbolj nevarnega sovražnika, ki se je prihuljeno okoriščal z narodovo nesrečo in sprožil bratomorni boj — mednarodni komunizem.

Pogumen kot vedno, naš bojevniki junaško stopa v bran in sprejme borbo — ne po zapovedi od zgoraj, ne po pozivu zaveznikov, ne po nalogu okupatorjev, temveč po klicu narodne vesti in po potrebi narodovega življenja. Tako se rodi velikan širokih slovenskih ljudskih množic — z orožjem v krepkih, mišičastih rokah — kakor ga dotlej slovenska zgodovina še ni videla. Širom slovenske zemlje se junaško bije proti komunizmu; a najbolj hrabro se bori na lastni rodni grudi, kjer kljubuje vsem sovražnikom in se do zadnjega diha žrtvuje za svoje svetle ideale.

V tej borbi v glavnem razlikujemo naslednja obdobja:

1. Obramba in pohodi proti partizanskim morilskim tolpom do 8. septembra 1943. leta.

2. Bitke za omejitev komunističnega nasilja na Dolenjskem, ki se pričnejo z bojem pri Uršiči vasi (Zameškem) na Krki dne 12. septembra 1943, pa v nizu zmag do 20. oktobra 1943 od Rakeka do Ljubljane in od Litije do Kostanjevice. Med te moramo šteti boje pri Krmelju, Višnji gori, Gohah, na Krškem polju in drugje.

3. Napori za obstoj domobranstva, ki trajajo do ustanovitve udarnih bataljonov v maju 1944. leta. Bitke tega razdobja dosežejo svoje viške v boju za Kočevje, ki predstavlja slovenski Alcazar, pa v bojih pri Novem mestu, na Javorovici in širom Dolenjske in Notranjske, kakor tudi na Štajerskem, kjer brambovci uničijo XIV. komunistično divizijo.

4. Bitka za razkroj komunistične vojne sile, ki traja vse do pomladi leta 1945 in preko nešteti zmag na raznih krajih Slovenije doseže svoj višek v razpršitvi IX. rdečega korpusa na Primorskem in v napadu na VII. korpus v Beli krajini.

V vseh teh bojih in bitkah je slovenski junak pokazal zgled vsemu svetu, kako se je treba bojevati — pa se tudi premagovati — iz ljubezni in zvestobe do svojega naroda, svoje domovine in svoje vere. Vihtel je meč, ki je v tej borbi odseval v odsvitu dveh sonc: svetlega, božanskega — in krvavega, satanovega. Vodil ga je čisti duh, podpirala ga je domobrantska spretnost s trdnostjo in sigurnostjo vere v pravično stvar slovenskega naroda, z oslonitvijo na neminljiva izročila zvestobe BOGU — NARODU — DOMOVINI. Kadar je udarjal po nasprotnikovem jeklu, je v njegovem meču zvenel odmev nesmrtnne zmage za pravično stvar in se je utrjevala ljubezen do onih, ki so se z njim borili. Ta odjek še danes doni po zemeljski obli v njihovi pesmi in bo večno donel nam in našim bodočim rodovom v opomin. —

Vstanimo in trikrat vzkliknimo v čast nesmrtnim slovenskim junakom: SLAVA! — SLAVA! — SLAVA!

Dragi tovariši! — Sreča združuje — bol zedinjuje! — Vsi mi, ki danes živimo raztreseni po vsem svobodnem svetu in imamo to srečo, da smo tudi sami svobodni, nesimo nekje globoko v naši notranjosti skrito bol za izgubljenimi junaki. Zato smo dolžni njim in svojemu narodu, da ohranimo svetinje, ki so jih v ljubezni in tovarištvu povezale z nesmrtnostjo. Če hočemo doseči, da njihova nesmrtnost postane tudi naš delež in preide v večno življenje našega naroda, nas čaka še veliko dela in žrtev, katerih ne bomo zmogli, če ne bomo združeni in edini za njihovimi ideali.

To je tudi pglavitni namen našega današnjega tabora. Tu bomo videli, koliko nas je, in kako je z našim nekdanjim idealizmom: ali smo res samo še stare, zarljavele sablje, ali pa iz nas še sveti luč borbenosti, luč ljubezni in požrtvovalnosti za splošno slovensko bojevniško stvar, za staro tovarištvo in novemu času primerno delo...

Zakaj samo z delom in v bratskem združenju bo nekoč lahko zopet nastopil usodni trenutek, ko bo glas slovenske zavesti spregovoril v srcih svobodnjakov vesoljne zemeljske oble in kriknil:

Že doni mogočni klic
slovenskega bojnega roga.
Borci, v zbor!
Naj vlada med vami pogum
in viteška sloga!
Svobodnjaki, vstanite!
Temo in nasilje razbijte!
Vzletite, orli in sokoli,
v sinjega neba, višave;
premagajte sovraga krvave!

Naj vaš mogočni let
zadivi ves svet!

Zganite se, sužnji rdečega časa;
zopet bo lepa domovina naša!
Za življenje godna
in večno svobodna. —

To bo doba največje slave
sinov-junakov očetnjave. — —

MOLITEV SLOVENSКИH DOMOBRANCEV

V IMENU NAŠEGA BOGA OČETA IN SINA IN DUHA
SVETEGA... —

O VSEMOGOČNI OČE, PODARI NAM SLOVENSКИM
BOJEVNIKOM ZMAGO!

DAJ NAM MILOST, DA V PRAVIČNOSTI OBSTANEMO!

PODARI NAM VSE LASTNOSTI, POTREBNE ZA USPEŠEN
BOJ IN BITEV;

BODI Z NAMI, KO ZAPADEMO V NAJVEČJE NEVARNOSTI,
KO NAM KROGLA SOVRAGA UBIJA ZVESTE
SPREMLJEVALCE

KO NAS IZDATA VEROLOMNI BRAT IN ZAVEZNIK,
KO NAM JE UNIČENO OROŽJE IN PREBITI ŠLEMI
IN ŠČITI,

KO KRVAVIMO IZ TISOČERIH RAN! — — —

DOVOLI, DA NAS UPANJE VATE ZAŠČITI KAKOR ŠLEM,
VERA OBRANI KAKOR ŠČIT

IN LJUBEZEN DO TEBE, SLOVENSKEGA NARODA
IN DOMOVINE

VZPLAMTI KAKOR BOJNI OGENJ,
S KATERIM BOMO V SLOGI IN BOJNI EDINOSTI
ZMAGALI:

ZA VEČNE ČASE. — AMEN.

Molitev je sestavil in prvič javno prebral *polk. Vule Rupnik* na prvem taboru bivših slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini dne 8. novembra 1956, kjer so jo prisotni za njim ponavljali. — *Op. ured.*

DOMOBRANSKI POZDRAV ZASTAVI

Z besedilom, ki ga je sestavil *polk. Vule Rupnik*, so zborovalci prvega tabora bivših slovenskih protikomunističnih bojevnikov v Argentini, dne 18. novembra 1956, pozdravili slovensko zastavo. Ko ga na tem mestu prvič objavljamo, se s tem vključujemo v proslavo letošnjega dne slovenske zastave. — *Op. ured.*

VSTANIMO, BOJEVNIKI PREIZKUŠENI! V VIHARJU
BOJNEGA VRTINCA,
POD BIČEM RDEČEGA RABLJA, ZLOČINSKEGA SVINCA!
POZDRAVIMO ZNAMENJE NAŠE BOJNE SLAVE,
SIMBOL VERE — NARODA — OČETNJAVE,
TRIBARVNICO BELO — MODRO — RDEČO,
ZNAK VEDREGA POGUMA,
ZVESTOBE,
LJUBEZNI,
ŽIVLJENJE BUDEČO
V USODNIH URAH BOJNE VIHRE,
VOJŠČAKOV HRABRIH ZBIRALIŠČE,
VODILO, KI JE IN BO VEDNO KLICALO
NA VITEŠKO IN JUNAŠKO TORIŠČE!
NAJ PLAPOLA KOT HRABRIH ODLOČITEV
V ŽARIŠČU BOJEV IN TEZIŠČU BITEV!
SLAVNA BORBENA NEVESTA,
GOTOV USPEH, ODLOČNA ZMAGA
BODITA TVOJA SPREMLJEVALCA ZVESTA!
NAPREJ! — NAPREJ! — POHITIMO! — RAZPRSIMO
SUŽNOSTI OPRODE!
NAJ ZA ZASTAVC SLAVE — ŠINE SONCE SLOVENSKE
SVOBODE! —

ČAST DAJEMO – PAVICO ZAHTEVAMO!

Na ljudskem taboru v Slomškovem domu (Ramos Mejía, Argentina) je dne 26. septembra 1976 predsednik Zedinjene Slovenije *Marjan Loboda* prebral naslednjo resolucijo, ki je bila sprejeta od tisočglave množice z viharnim odobravanjem:

Predstavniki in člani organizirane slovenske skupnosti v Argentini, zbrani na velikem ljudskem taboru v Slomškovem domu, Ramos Mejía, Buenos Aires, kjer pod pokroviteljstvom našega osrednjega društva Zedinjena Slovenija slavimo spomin umetnikov slovenske besede in pesmi Ivana Cankarja, Simona Gregorčiča, Dragotina Ketteja in Srečka Kosovela,

UGOTAVLJAMO, da Slovenci v Argentini, kakor v ostalih državah svobodnega sveta, nemoteno in v polni svobodi govorimo svoj materin jezik, gojimo slovensko kulturo, slovensko šolstvo, častimo Boga s slovenskim bogoslužjem in se udeležujemo na vseh področjih kot popolnoma enakopravni državljani naših novih domovin.

OBŽALUJEMO, da našim bratom Slovincem na Koroškem, na njihovi rodni zemlji, avstrijska vlada krati osnovne človečanske pravice ki so jim bile zajamčene po čl. 7 državne pogodbe iz leta 1955, s katero so zavezniki po drugi svetovni vojni Federativni Republiki Avstriji dali svobodo in nevtralnost.

OBSOJAMO ljudsko štetje posebne vrste za ugotavljanje števila Slovencev na Koroškem, ki ga pripravlja avstrijska vlada pod predsedstvom socialista dr. Kreisky-ja za letošnji november. To preštevanje nasprotuje mednarodnim navadam in demokratični ureditvi manjšinskih vprašanj. S to potezo je dr. Kreisky tudi prelomil obljubo, katero je dal v odgovoru na spomenico Narodnega odbora za Slovenijo v začetku leta 1973, da bo v tem letu pripeljal problem slovenske narodne manjšine do vsestransko zadovoljive rešitve.

ZAHTEVAMO, kot svobodni Slovenci v zdomstvu, osnovne človečanske pravice za naše slovenske brate na Koroškem in pravico do polnega političnega, verskega, kulturnega in gospodarskega udejstvovanja, kot enakopravni državljani Federativne Republike Avstrije.

POZIVAMO vse svobodoljubne Slovence v svobodnem svetu da zastavijo ves svoj vpliv in ne zamudijo nobene priložnosti, da se prikaže pred svetovno javnostjo to nepošteno kršenje avstrijske mirovne pogodbe na škodo slovenske narodne manjšine na Koroškem.

VZPODBUJAMO Slovence na Koroškem, naj ne klonijo pred novim in kri-
vičnim pritiskom avstrijske vlade. Slovenci v svobodnem svetu budno
spremljamo in po svojih močeh podpiramo njihov pravični boj za
obstane.

OBLJUBLJAMO, da bo slovenska politična emigracija ostala tesno poveza-
na z bojem slovenskega naroda, ki ga bije v zamejstvu, zadnja leta po-
sebnost na Koroškem proti avstrijskemu šovinizmu in v matični domo-
vini Sloveniji proti mednarodnemu komunizmu.

N. F.

NAŠA SEDANJOST – KAKŠNA BO NAŠA PRIHODNOST?

Da je sedanjost težka, vsi vemo. Kakšna bo naša prihodnost, katere
še ne poznamo!

Slika današnjega časa je podobna človeku, ki je zašel v močvirje, a si
iz njega ne zna pomagati. V smrtnem strahu maha z obema rokama v praz-
no in ves obupan kliče na pomoč, pa ni nikogar, da bi ga rešil.

Mimo pogrezajočega se v močvirje pride Konfucij in mu reče: „Pa-
metneje bi bilo, da bi se temu nevarnemu kraju izognil in nadaljeval svojo
pot.“ Konfuciju je sledil Aristotel in modroval „Sin moj, spoznaj samega se-
be,“ in hitel naprej. Za Aristotelom je prišel njegov rojak Platon in dejal
mimogrede pogrezajočemu se človeku „Išči resnico,“ in ga pustil tam, kjer
ga je našel. Platonu je sledil naturalist Darwin, ki je ugotovil na podlagi
znanosti tole: „Dragi moj, močnejše bitje preživi šibkejše; ako si dovolj
močan, boš mirno preživel.“ Človek pa se je pogreznil še nekaj centimetrov
globlje; tu končno pride po poti Kristus, ki ga je nagovoril: „Jaz sem pot
resnice in pravice...“ Toda nesrečni človek njegovih besed ni razumel; za-
to je zginit s površine in se pogreznil v črno blato močvirja.

Tako se potaplja v močvirju zmede današnjega sveta graditelj civilizacije
najvišje stopnje, to je zapadni človek, ki je spočel grško kulturo, rimski im-
perij, krščanstvo, renesanso, odkril Ameriko in še in še.

Kaj se dogaja v zapadnem človeku, da ne najde poti iz labirinta, v ka-
terega je zašel? Odgovor na to vprašanje se glasi takole: Zahodni človek
preživlja veliko duhovno krizo. Izrabil se je v stoletnem ustvarjalnem delu
in sedaj živi le za materijo.

Med prvimi, ki je spoznal moralno krizo zapada, je bil pokojni general De Gaulle, sin najstarejšega in kulturno najbogatejšega naroda Evrope, ko se je odločno uprl politično-vojaški hegemoniji največje velesile zapada, ki je pred kratkim slavila 200-letnico svojega obstoja. Da je ta mlada velesila kljub svoji fizični moči nesposobna voditi zapad, to potrjujejo Koreja, Vietnam, Angola in bližnji vzhod. ZDA manjka zrelosti za vodstvo take bogate dediščine, ki jo je prejela od zahoda.

Tudi na vzhodu ne gre vse gladko. Moč idej je tako silna, da jih tudi najbolj kruta diktatura boljševizma ne more uničiti, kakor je to očitno v sami Sovjetski zvezi. Solženicin, Saharov, Amalrik in drugi misleci so dokazali, da je tudi v nesvobodni deželi mogoča svoboda duha. Z drugo besedo: svoboden je tisti človek, ki nosi v sebi ideal, ljubezen in smisel za svobodo; drugače pa je suženj, čeprav živi v Rimu, Londonu ali Washingtonu.

Zunanja politika močno vpliva na razvoj notranje politike sleherne države na svetu. Ako se tega vodilni ljudje ne zavedajo, ne morejo in ne smejo biti voditelji. Če kljub temu vztrajajo na svojem zmotnem stališču, jih je treba čimprej odstraniti z vodilnih mest, da se na ta način preprečijo katastrofe nad narodom in državo.

Pred kratkim umrli nemški filozof Martin Heidegger je ugotovil, da današnji človek premalo misli, oziroma, da sploh noče misliti. Kako vse drugače bi bilo na svetu, če bi ljudje več mislili, se več zanimali za gospodarska ter politična vprašanja. Ker tega ne store, postanejo fanatični ali pa popolnoma otrpli; zato jim vladajo sebični, ljubosumni in nesposobni ljudje dolga leta — po trideset, štirideset in celo več let.

Tudi mi zdovski Slovenci nismo izvzeti iz množice nemislečih ljudi kljub temu, da se porajajo na obzorju novi časi, ki bodo terjali naše odločitve za sam obstoj in razvoj našega naroda v zdomstvu in doma.

Čas je že, da se znebimo škodljivih predsodkov iz naše pretekle dobe in se na široko odpremo drug drugemu; čeprav hodimo po različnih potih, vendar moramo korakati istemu cilju naproti.

Zato TABOR SPB vabi in predlaga vsem slovenskim organizacijam, ki stoje na krščanski, protikomunistični osnovi, da pošljejo svoje pooblaščenec — predstavnike na Slovenski zdovski kongres v Cleveland, kjer bi preučili sedanje politično stanje in se zedinili v skupnem nastopu v vseh potrebnih vprašanjih.

Odbor SPB je tekom svojega dvajsetletnega dela dokazal zrelost in sposobnost s svojim delom za dobrobit slovenske organizirane skupnosti v velikem svetu. Zato, prav zato je sprožil zamisel o Slovenskem zdovskem kongresu. Nihče mu nima pravico odrekati zamisli, ki jo je podal, ker je to storil zato, da bi na demokratičen način Slovenci vseh struj razglabljali o perečih vprašanjih naše zdovske skupnosti in našega odnosa do domovine itd.

Storimo ta silno pomemben korak, da bo naša vest mirna in naše poslanstvo ter bivanje na tujem upravičeno!

Ob 30-letnici smrti Slovenca generala Leona Rupnika

Doslovni ponatis po „Ameriški domovini“, Cleveland, Ohio, ZDA, 2. septembra 1976. — *Op. ur.*

Ako nismo poznali ljubezni generala Leona Rupnika do Slovencev po prej, smo to lahko spoznali ob napadu nacistične Nemčije na Jugoslavijo. Takrat je poveljstvo jugoslovanske vojske odločilo, da se Slovenije brani ne more. General Rupnik je bil takrat v Zagrebu razočaran in zato tudi povedal svoje. Ni hotel iti z jugoslovansko vojsko naprej v Črno goro, ampak je rekel z odločnostjo: „Jaz ostanem v Sloveniji in bom delil usodo moje-ga slovenskega naroda!“

Ostal je mož besela, dal se je na razpolago Slovenskemu narodu v naj-težjih časih, kar jih pomni zgodovina Slovencev. Slovenskemu narodu je dal na razpolago vse svoje zmožnosti in spoznali smo, da so te njegove zmožnosti tako velike, da so bile kos tedanjemu težkemu položaju. Kakšne so bile te njegove sposobnosti, ni potrebno omenjati, ker te poznamo vsi Slovenci, tako protikomunisti kakor tudi komunisti. Vse svoje sposobnosti in izkušnje je nesebično uporabil za reševanje Slovencev tako v civilni upravi, kakor tudi v vojaški obrambi. Vse to je vršil tako zadovoljivo v ti-stih težkih časih, da ni bilo o njem slišati nobene kritike od strani prebi-valstva, ki ga je zato ljubilo.

Ob trideseti obletnici njegove nasilne smrti naj bodo te vrstice napisane njemu v spomin in zahvalo. Naj bo dovoljeno te vrstice napisati meni najmanjšemu med majhnimi in to v imenu trideset tisočev slovenskih mučencev, katerim se je tudi on sam pridružil. Še posebno rad napišem te vrstice v imenu petnajst tisoč slovenskih domobrancev „srca slovenskega naroda“, katere je pomoril brat komunist, in tako sami ne morejo govoriti. Ako bi mogli govoriti, bi govorili tako: „Gospod general, nismo vas nazi-vali le oče domobranstva, ker ste po očetovsko skrbeli; smo v sebi čutili, da ste nam še veliko več, oče nas vseh in zato smo vas tako tudi imenovali! Tako spoštovanje in razpoloženje do vas je popolnoma prevladalo vse dru-go med nami.

Ko je novomeški udarni bataljon pregnal zadnje oddelke komunistov iz Suhe krajine v Belo krajino, ste nas sredi teh bojov obiskali v Soteski ob reki Krki v aprilu 1945. Vlažne so bile vaše oči, ko ste meni in mojemu bratrancu osebno čestitali, ko sva prejela odlikovanje za hrabrost, za katero sva bila predlagana že v oktobru 1943. Se ne spominjam, kaj ste nam govorili v vašem nagovoru, moral pa je biti ta vaš nagovor zelo ganljiv, kajti spominjam se, da smo vsi navzoči domobranci imeli solzne oči!

Tedaj sem se tudi spomnil vašega sina Vuleta, ki je ob italijan-ski kapitulaciji rešil gotove smrti okoli tisoč vaških stražarjev iz novome-

Višnji poveljnik Slovenskega domobranstva, general Leon Rupnik na obisku pri domobrancih v Soteski ob Krki v aprilu 1945. leta.

ške okolice, katere so komunisti hoteli zvabiti prav v ta kraj, v Sotesko, kjer so imeli pripravljene zasede, da nas tam uničijo, kot so to storili s turjaškimi borci. Vaš sin Vuk je pravočasno spoznal nevarnost in nas odpeljal na Zameško, kjer smo pod njegovim vodstvom v protinapadu pognali v beg napadajočo komunistično vojsko in tako dobili prvo večjo zmago nad komunisti... Gotovo smo vas dolenski domobranci še bolj ljubili tudi zato, ker smo v vašem sinu Vuletu videli tudi del Vaše sposobnosti...

Ko smo prvega maja gledali z Bloške planote, kako se vali komunistična vojska v smeri proti Trstu, in smo potem odšli proti Ljubljani, smo vedeli, da smo na koncu. Seveda je tedaj zavlada med nami negotovost. Ko pa je tretjega maja prišla vest, da so Vam proti Vaši volji odvzeli poveljstvo domobrancev in vas razrešili vsake dolžnosti, je med nami domobranci zavlada žalost in zaskrbljenost. Ta naša žalost je gotovo bila večja kot v številni družini, kadar tej umrje oče, kajti domobranci smo popolnoma zaupali le vam in v vašo sposobnost, tega pa sedaj nismo več imeli. Zdelo se nam je neverjetno, nismo takoj verjeli, da je resnica. Malo tolažbe smo imeli v tem, ker je bil z nami zopet vaš sin Vule; pod njegovim vodstvom smo dobili še zadnjo zmago, ko smo v Borovljah odprli slovenskim beguncem pot v svobodo. Več pa tudi Vaš sin Vule ni mogel storiti, ker se je podvrget novemu vodstvu, poveljstvu in so nas potem razorožili in sramotno izdali takratni prekupevalci narodov.

Ker smo vas dobro poznali, smo si tudi predstavljali, koliko ste takrat trpeli tudi vi, še posebno potem, ko ste zvedeli za našo tragiko, usodo Vaših sinov, naš slovenskih domobrancev. Tudi drugega razočaranja ste imeli dovolj, pa iz ljubezni in zvestobe do svojih domobrancev niste mislili na beg. Ko je končno tudi Vas takratni svetovni mešetar poslal v žrelo komunističnemu zmagu, ste tam s ponosom izpovedali svoje prepričanje in

umrli za svoje ideale, kot so to že prej storili deset tisoči vaših ljubljenskih slovenskih domobrancev.

Hvala vam naš oče, general Leon Rupnik! Tako vam kličemo vsi, od komunističnega brata pomorjeni domobranci, hvala vam, ker ste nas v tistih za Slovence najtežjih časih izoblikovali in utrdili v nepremagljivih idejah, za katere smo se skupno z vami, strnjeni v enoto in kamenito gmoto borili. Za Boga, narod in domovino! je bilo vaše geslo v vodenju domobrancev v boju za resnično svobodo slovenskega naroda, v boju za „Resnico“.

Ponosno smo se bojevali za te edino prave ideale, s pesmijo na ustih in z lahkim srcem smo odhajali v boje, ker smo bili prepričani, da je naš boj, boj proti hudiču in zato Bogu po volji, Bogu vdano smo tudi prelili svojo kri. Bog! Narod! Domovina! Ni nam žal, da smo za te ideale morali pretrpeti z vami vred prerano mučeniško smrt, kajti vemo, da smo tako skupno z vami začrtali vsemu svetu edino pravo pot, po kateri bodo slej ko prej morali hoditi naši zanamci, ako bodo hoteli še kdaj živeti v resnični svobodi in rešiti svoje duše...

Hvala in slava Tobi, junak slovenskega naroda!

Za pomorjene slovenske domobrance — S. M.

ZA ZGODOVINO

GENERAL LEON RUPNIK — RAZMERE

(Nekaj gradiva iz arhiva izvirnih dokumentov)

WOLBANG KAREL

suplent

Novo mesto

Rokodelski dom

Novo mesto, dne 5. IV. 1944

Ekscelenci gospodu

GENERALU RUPNIKU LEONU

predsedniku pokrajinske uprave

v Ljubljani

Dovolite mi, ekscelenca gospod predsednik, da Vam v imenu vseh, ki jim je rast in prospeh domobranstva pri sreču od njegovega začetka in ki še danes z vsemi svojimi duševnimi in fizičnimi silami njegov razvoj podpirajo in jačijo, naprosim za prepotrebno intervencijo in nalog, da se vrne med nas na komandantsko mesto SD v Novem mestu gospod major FERENČAK, ki si je s svojim kratkotrajnim bivanjem v dolenski metropol pridobil s

svojim psihološko pogojenim, vendar pa odločnim protikomunističnim postopanjem, naklonjenost vseh pozitivnih javnih delavcev ter upravnih uradnikov kot tudi srca vsega tukajšnjega domobranskega vojaštva. Tega mnoga smo vsi, ki v tej borbi stalno prilike stvarno presojava in imamo stvar, za katero gre, neprestano pred očmi. Očitek, da je gospod major sokriv smrti nemškega podpolkovnika, ki je bil ranjen pri Trebnjem, so po pričevanju očitvidcev borb tega dne čisto neutemeljeni. Če pa je za vodstvo vse tukajšnje skupine prenizek njegov čin, naj se mu podeli višji, saj je star preizkušen vojak, ki z vsem svojim nastopom izžareva modrost in preudarnost.

Sliši se namreč, da se misli vrniti gospod podpolkovnik Dežman, kar je danes v mestu zbegalo vse trezno misleče, ki so se komaj oddahnili ob njegovem odhodu, ki je odvzel partizansko mislečim vsako upanje, da bodo tako lepo zaščiteni kot so bili pod njim. Saj je splošno znano, kako se je potegoval za vse bolj kot za to, za kar je bil sem poslan. Ščutil je komunista oficirja Bergerja in ga spravil v Ljubljano, vzbujal s svojim vmešavanjem in obsojanjem glavarjevega odloka za izključitev s partizani sodelujočih dijakov nerazpoloženje proti njemu, ki je napravil za časa svojega dela med nami že zelo mnogo. S svojo vihravostjo si je odbil večino vojakov, ki so se kar oddahnili, ko so izvedeli, da je odšel za vedno. Tudi preiskava o trojkah v SD, ki naj bi se osnovala pri nas z namenom, da se posega v vojaško disciplino in ruši vodstvo skupine, je mogla nastati le ob neutemeljenem strahu za izgubo oblasti, ki ji kdo ni kos. Tudi izgon kuratov, ki so dotlej med domobranci navdušeno vplivali na moštvo in utrjevali njegovo moralo in narodno zavest, je dvignil mnogo prahu.

Sredi najtežjega boja s komunizmom smo. Edini delamo zgolj na ideološkem področju v smislu čim hitrejšega notranjega preporoda množice, drugi pa na terenu v boju z oboroženimi tolpmi. Vsi pa želimo le eno: zmago pravičnosti in poštenja ter zdrav mir v narodu. Zato Vam, ekscelenca gospod general, to prošnjo pošiljam naprošen od tukajšnjih ustvarjalcev boljše bodočnosti slovenskega naroda, v pričakovanju, da boste s svojo blagohotno pomočjo ukrenili potrebno, da se komaj malo pomirjeni duhovi še bolj ustale ob povratku pri vseh priljubljenega gospoda majorja Ferencčka, ki ga osebno sploh ne poznam, vendar pa slišim o njem samo spodbudne in pohvalne stvari.

V pričakovanju ugodne rešitve te prošnje, od katere uslišanja zavisi v tem trenutku zelo mnogo, Vam želim ob velikonočnih praznikih obilo

POPRAVEK: — Na začetku pisma dr. S. Kocipra g. R. Smersuju, objavljenem na str. 175, št. 7-8 je izpadel datum: Ljubljana, dne 13. januarja 1945. — Prav tako je na strani 176 iste številke v 4. vrsti od spodaj izpadla beseda — naše; tako da se začetek omenjene vrste pravilno glasi: za tega ali onega mimo naše moči že zakasnelo...

božjega miru, ki ga uživa v teh težkih urah prav gotovo vsak, kdor skuša po svojih najboljših močeh trpečemu ljudstvu pomagati do pravega pomirjenja in zaupanja v sedanjo slovensko oblast, katriri načeljujete, eksce-lenca, Vi sami.

Z izrazi trajne vdanosti in globokega spoštovanja ostajam

Vaš

Wolbang Karel
Suplent

Božidar Fink

Pred novo prelomnico – brez političnega predstavnštva

Po Siju slovenske svobode (Leto VIII, št. 8, Buenos Aires, 15. 8. 1976 prinašamo dobesedni ponatis zelo aktualnega članka, ki ga je napisal bivši večletni predsednik centralnega Društva Slovencev v Argentini in tudi sicer naš močno vidni javni delavec in kulturnik g. Božo Fink. — *Op. ured.*

Oficiozno glasilo Narodnega odbora za Slovenijo je pred kratkim objavilo ugotovitev, da mora vsaka politična emigracija imeti narodno predstavništvo v svetu, ki boj za osvoboditev svojega naroda vodi in usmerja ter pripravlja družbeno ureditev od komunistične tiranije osvobodenc do-movine.

Vsakemu še zavednemu političnemu emigrantu je to povsem jasno in mu je razen tega gotovo tudi to, da gre pred formalnim predstavništvom živo gibanje skupin in posameznikov in da je funkcija morda že obstoječega vodstva tudi pobujanje delovanja naravnih, strokovnih in stanovskih skupin in ustanov v smislu političnih ciljev emigracije.

Ni pa gotovo, če ima slovenska emigracija tako predstavništvo. Glasilo NOS-a optimistično trdi, da smo Slovenci med vsemi jugoslovanskimi emigracijami na najboljšem in se pri tem sklicuje na pohvale dopisnika nekega srbskega lista.

Po tej hvali naj bi bile odlike NOS-a njegova starost, saj ga imamo že iz časa revolucije, njegov strogo politični značaj, ker ga sestavljajo predstavniki strank iz predvojnega političnega življenja, ter realnost in „akademska“ višina njegovih izjav. Vprašanje pa je, ali so te oznake res odlike, in tudi če bi to bile, ali ne manjka morda drugih lastnosti, ki so bolj potrebne pri usmerjanju in vodenju boja za osvoboditev in za priprav-ljanje bodoče družbene ureditve.

Vse prejšnje troje je namreč zgolj formalne narave in k uspešnosti delovanja nič ne pomaga. Kakšen pomen ima npr. datum ustanovitve nekega odbora, okoli katerega naj se vsi zbirajo in mu slede, če ta danes premalo predstavlja in prešibko vodi? Dejstvo, da je hrvaška emigracija šele pred kratkim ustanovila svoje Hrvatsko Narodno Vijeće, ki pa je zraslo iz tako politično živih temeljnih organizacij in gibanj ter je tudi v domovini zbudilo novega upanja in zavzetosti, nam ne daje nobene prednosti. Danes nam ni važno, od kdaj kdo je, marveč kako zdaj misli in dela.

NOS se dalje hvali, da je njegova osnovna koncepcija ta, da so politične stranke edini instrument politične demokracije in je torej njegova sestava res čisto političnega značaja. Vprašanje je že, če so stranke celo v normalnem političnem življenju državno organizirane skupnosti res edini instrument in gibala demokracije. Pomisliti je treba na tako različne dejavnike, ki so soudeleženi pri oblikovanju, izbiranju in izvajanju oblasti. A v emigraciji sploh ne gre za oblast. Vodstva nastajajo in živijo po svobodnem in nadaljevanem priznavanju po vsakem posamezniku. Zato je še posebej potrebno, da jih sestavljajo osebe, ki se uveljavljajo s konkretnim delom za cilje emigracije, čeprav ni strogo strankarsko politično. Le tako bo vodstvo res predstavniško. Dokler bomo ostajali le pri strukturah dveh predvojnih političnih strank, katerih vodstva se sploh ne prenavljajo ali ne na demokratičen način, toliko časa ne bo mogoče pričakovati, da bi zraslo vrhovno predstavništvo tako pestro sestavljenega sklopa politične emigracije. Zato se tudi ne bo čuditi, če tako vodstvo ne bo dobilo v skupnosti dovolj odmeva in veselega sodelovanja. Vztrajanje v formalizmu, v načelih, ki nimajo temelja v konkretnih življenjskih razmerah in potrebah, je pot v mrtvico, iz katere ne bo pripeljalo nobeno rotenje k politični zrelosti.

Tretja odlika foruma, ki se imenuje NOS, naj bi bil resni, akademski ton njegovih izjav. V tem naj bi bili Slovenci vzor Srbom in Hrvatom spriči njihovega retorističnega frazarjenja ali izzivajoče napadalnosti.

To je tudi argument tega hrvaškega protititovskega in protistalinističnega komunista Ante Ciliga proti hrvaški emigraciji. Če je v mislih res le ton in slog redkih izjav in poslanic NOS-a, gre spet za formalno oznako, ki ne zasluži toliko pažnje, saj je oblika vedno le pritičnega pomena. Kolikor izvira navdušenje nad mirnostjo in treznostjo slovenske „politike“ iz opazovanja naše nejasnosti o slovenskih političnih ciljih in preslabotne zavzetosti za konkretno politično akcijo, je pa to znamenje, da nismo na dobrem. Tisti, ki nas zaradi tega hvalijo, nam niso dobrohotni prijatelji.

Če kdaj, potem velja v današnjem zgodovinskem trenutku, da je Slovincem potrebno predstavništvo v svetu, ki naj bi res vodilo in usmerjalo boj za osvoboditev naroda ter pripravljalo družbeno ureditev, pa tudi mednarodni položaj osvobojene domovine. Tako predstavništvo bi najprej moralo izdelati živ, konkreten narodni program, ki bi se ne izgubljal v splošnih izrekih o pravici in svobodi in ne ostajal v starih, tolikokrat preživelih shemah in krilaticah o usodni povezanosti in o neki naši izredni prisebnosti, ki

nas menda rešuje v vseh kritičnih trenutkih. Konkretno izražen program bi bil znamenje treznosti in samo okoli njega bi bilo mogoče zbrati večje skupnosti, ki se danes izgublja, včasih v prizadevni, a ne koordinirani aktivnosti, kdaj pa tudi v negativnem drobnjakarstvu, brez skupnega čutenja. Z živim programom bi ne bilo toliko obupa in resignacije v mladih rodovih, ki danes nimajo, na kar bi se politično miselno in organizacijsko oprli.

Za oblikovanje programa je pa treba jasnih idej in čim popolnejšega poznanja stvarnosti. Seveda je to mogoče samo po delu v specializiranih ekipah strokovnjakov in ljubiteljev, ki naj bi zbirale podatke o današnji stvarnosti v Sloveniji in z znanstveno utemeljevano kritiko ter na temelju utrjenih načel, pa tudi ob uporabi novih idej in izkušenj načrtovale temelje bodoče Slovenije. Nobenega pomena nima govorjenje o svobodi slovenskega naroda, če prepuščamo vsa vprašanja notranje ureditve in zunanjih odnosov razmeram kakršne nam bo prinesla usoda. V vsaki Jugoslaviji bo Slovenija vedno notranje tako urejena in imela take odnose z zunanjim svetom, kot bodo to odločali večinski elementi. Torej ne bomo mogli živeti po svoje, svobodno. Če Jugoslavije ne bo, pa bomo vrženi v svet brez opreme; neorientiranost in brezglavost nam bo lahko prinesla resne nevarnosti ali vsaj nepotrebne napetosti.

Za take delovne ekipe pri naših političnih delavcih ni čuta. Večkratni predlogi o tem so vedno ostajali brez odmeva. Centralistično in avtokratsko nastrojenje je vedno preprečevalo odprtost za pritegovanje h kreativnemu sodelovanju, s tem pa povzročilo, da so se morda nepovratno razgubile sile, ki so bile na voljo ali so se rojevale, pa jih je vodstvo pred časom zapravelo.

Če ni jasnih idej in konkretnega programa, seveda tudi ne more biti politične akcije. Da bo namen te ugotovitve povsem jasen, je treba najprej pošteno in, če hočete, s ponosom priznati, da je v emigraciji veliko prizadevanja in tudi uspehov na področjih, ki imajo pomen tudi za politične interese. Te uspehe nam druge emigrantske skupine včasih zavidajo in nas postavljajo sebi za zgled. A s političnega vidika gre le za infrastrukturo, kulturno in sociološko podstavo politične akcije. Gre za pohvalno pobujanje narodne zavednosti, ljubezni do jezika in kulture, moralne naravnave k teženju po narodni skupnosti. Vse to je res lahko pogoj za uspešno politično delo, kateremu daje razpoložensko in tvarno zaledje, a politično delo to še ni. Časnikarstvo, založništvo, prosvetno delo ni tisto, česar je pričakovati od političnega vodstva. Pri nas se politična predstavništva niti subsidiarno ne bi smela posvečati takemu delovanju, ker smo zanj imeli druge ustanove (npr. SKA). Po drugi strani je tudi res, da tu in tam izvemo za kak dosežek, ki je neposredno v prid naši splošni politični akciji. A taki pojavi so vedno le plod prizadevanja zasebnikov ali skupin, ki nimajo neposredne zveze z načrtno akcijo vodstva ali predstavništva, katero se ponavadi omeji le na to, da take dosežke registrira, a še to le tedaj z odobravanjem, kadar se v vsem popolnoma skladajo z njegovim mišljenjem in mu

tudi gódiyo osebe, ki so pri pojavih udeležene. Žal nimamo res skupne politične strehe, ki bi vsa prizadevanja zbirala in jih označevala za opredeljeno področje.

Ta ugotovitev je prav tragična v sedanjem zgodovinskem trenutku, ko se slovenskemu narodu spet odpirajo obzorja in je na tem, da bo postavljen pred pomembne odločitve. Ali jih bo videl in ali bo imel forum, ki jih bo v njegovem imenu izrekel? Bati se je, da smo v tem pogledu danes osiroteli. Tako smo že daleč, da komu morda pride celo nemogoča misel, naj bi naši sosedge prevzeli zastopanje slovenskih narodnih interesov pred tujimi forumi.

Naj nima nihče teh izvajanj za mahanje po ljudeh, ki niso uspeli, in ne za teptanje v prah tiste institucije, ki naj bi bila naše vodstvo in predstavništvo, pa je na tleh, ker ji manjka ogrodja in življenjskega soka. Prvi smo, ki to obžalujemo. Treba je pa to povedati, da ne bi podlegali utvari, da je vse prav. Ta utvara bi vnaprej onemogočila vsako zdravilno reakcijo.

Čas je tak, da zahteva od vseh hitrega streznjenja. Budno je treba slediti znamenjem časa in poslušati zahteve sedanjosti. Vsi, ki imajo sposobnost in možnost, so odgovorni, da spravijo na noge čim bolj resnično in uspešno narodno predstavništvo in vodstvo. A to bo lahko zraslo samo na novih organizacijskih temeljih in iz novih programskih idej.

T. S.

VOLITVE POD KOMUNIZMOM

Dunajski časopis „Die Presse“ je v začetku septembra 1976 poročal o zanimivih volitvah v madžarski vasi Bogyiszlo. Ta vas leži v bližini Donave in je znana po svojih paprikah.

Letos poleti so madžarske komunistične oblasti v tej vasi razpisale volitve v občinski svet. Vse je poteklo v redu. Prebivalci vasi so vsi odšli na volišče in so z 99% večino izvolili edino listo občinskega sveta, ki so jim jo predložili komunisti. Nihče od volilcev se ni zanimal za listo in imena, ali sploh kaj vprašal. Glasovali so pač kakor v takih primerih zahteva partija — in občinski svet je bil soglasno izvoljen.

Naslednji dan po volitvah pa je nastal javni škandal. Stvar je bila namreč ta, da bi se te volitve morale vršiti v popolnem drugem volilnem okrožju in v drugi vasi.

Po nemarnosti komunističnih birokratov pa so poslali v vas Bogyiszlo listo občinskega odbora iz drugega volilnega okrožja in z imeni odbornikov, ki jih v Bogyiszlu sploh nihče poznal ni. In ta lista je bila v Bogyiszlu soglasno izvoljena.

Značilno je, da nihče od volilcev v Bogyiszlu sploh ni pogledal, kakšna imena so na listi. Ne da bi kdo od volilcev kaj vprašal ali pripomnil, so volili v tej vasi kot svoje občinske odbornike popolnoma tuje ljudi iz drugega volilnega okrožja.

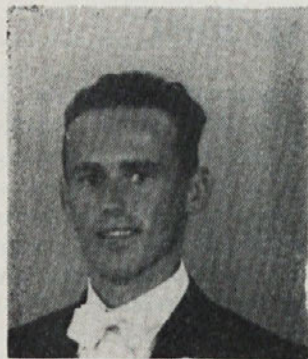
Gre torej za tipičen primer tako imenovane „prave ljudske demokracije“ pod komunisti, ko ljudje slepo in popolnoma brez svoje volje potrdijo soglasno na volitvah to, kar jim predloži partija.

Ta primer v Bogyiszlu ponovno pred vsem svetom postavlja na laž Lenina, ko je pred revolucijo trdil, da bo komunizem privedel človeka do višje duševne stopnje in višje oblike svobode. V resnici pa ga je spravil na stopnjo lutke-bedaka.

Čez dogodke v Bogyiszlu delajo dovtipe sami madžarski komunisti. Tako je o tem poročal madžarski časopis „Ludas Matyi“ in je na koncu sarkastično zapisal: „Če bodo prihodnjič prebivalci v Bogyiszlu čitali, da je Carter postal kandidat ameriških demokratov, naj nikar ne hitijo na volišče, da bi oddali za njega svoje glasove. Gre namreč za drugo, popolnoma drugo volilno okrožje!“

NAŠI MOŽJE

Nace Meglič – 50-letnik

Tedanji dekan Trebanjske dekanije je zapisal v krstne bukve ime Ignacij. Gotovo so izbrali ime po sedaj že pokojnem očetu. Saj je prvi sin po navadi nosil očetovo ime. Če je bil prvi, je ponavadi tudi ostal doma! Prepričani smo, da je tudi njegov oče na to računal. Toda človeške račune včasih Bog prekriža — prišla je krvava revolucija. Nastale so fronte in nastala je izbira — levo ali desno. Čeprav tako mlad, se je sam odločil, da se pridruži vrstam domobrancev, ki so hoteli ohraniti slovenskemu narodu pravo svobodo.

Dolga je bila pot s prelpe Dolenjske tja na Primorsko. Pridružil se je borcem pokojnega V. Rupnika. Pozneje je branil Primorsko vse do zadnjega dne, ko se je bilo treba umakniti v Italijo. Tudi tam so govorili o povratku, toda ni ga bilo. Pot se je podaljšala, napravil je korak čez morje in se končno ustavil v Kanadi. Tu še zdaj prebiva med svojimi

prijatelji soborci in pomagaj ohranjati spomin na fante, ki bi jih nekateri radi zatajili, mi pa jih ne moremo in ne bomo pozabili!

Ignacij Meglič se je rodil 17. oktobra 1926 v Dol. Nemški vasi, občina Trebnje.

Bog ti daj še veliko zdravja; mi pa ti kličemo: Še na mnoga leta!

Tvoji soborci

Ob petdesetletnici Lovra Tomaževiča

Ravno na njegov petdeseti rojstni dan smo se zbrali v prijazni dvorani Zavetišča dr. Gregorija Rožmana in smo tam primerno, najprej s sv. mašo, nato pa s kosilom slavili ta lep življenjski jubilej vsem dragega soborca Lovra Tomaževiča. Tomaževiča družina je velika in je slavljencu v imenu vseh ostalih čestital brat Jože v govoru, ki ga, ker je v njem podano tipično trpljenje slovenske družine za časa revolucije, dajemo vsem bralcem in prijateljem „Tabora“ v pregled. (*Op. ur.*)

Dragi brat Lovrenc!

Pri sv. maši pravimo spodobno in pravično je in tudi danes se spodobi in je pravično, da se Te eden Tvojih bratov in sestra spomni s par besedami ob Tvoji petdesetletnici. Vesel sem, da Ti danes lahko govorim, in kar bom povedal, vzemi tako, kot sem jaz še kot otrok gledal življenje pri nas doma med vojno in revolucijo.

Vsi Tvoji, mama, sestre in bratje in vsi Tvoji prijatelji smo danes veseli, da Ti lahko kličemo: Še na mnoga leta! Ti ravno danes slaviš Tvoj rojstni dan. Pred pol stoletja si zagledal luč sveta na lepi Gorenjski pod zeleno Jelovico, v naši Kamni gorici. Tvoja mladost je bila trda, kot je trda vseh otrok številnih družin. Izhajaš iz velike družine in oče je bil zelo potrta, ko Te ni mogel poslati po končani osnovni šoli študirat v Ljubljano. Edini vzrok je bil, da je bil oče sam za zaslužek in poleg tega še precej bolehen, saj je bil operiran na želodcu in se je potem šest mesecev hranil samo po cevki, — nič skozi usta —, da je ostal pri življenju. Takrat so naša mama pokazali, kaj zmore slovenska mati. Vsi, kateri ste bili že dovolj veliki, ste hodili z njo v poletnem času na Jelovico nabirat jagode in maline tudi po trikrat na teden in so jih potem mama nesli v Radovljico prodajat po hišah, da so si vsaj malo zaslužili denarja za preživljanje številno družino. Očetova bolniška plača je bila premajhna.

Ko se je oče po operaciji v zadrugi „Plamen“ v Kropi zavzel in predlagal družinske plače, — to, kar imamo danes v Argentini —, ga je za mizo sedeči predsednik zadruge dr. Joža Basaj nagnal s komunistom. Oba

sta danes že med rajnimi in sem prepričan, da sta si že zdavnaj vse odpustila.

Tekla so leta in ko sta se srečala spet v čisto drugačnih razmerah pri Sv. Ani na Ljubelju, v maju 1945. leta, mu je naš oče vrnil milo za drago. Dr. Basaj mu je segel v roko in takoj povprašal za ravnatelje „Plamena“ in druge. Oče mu je odgovoril: „Jaz, komunist, moram na Koroško, tisti, ki pa niso komunisti, so pa lahko doma!“

Ne mislim tukaj na široko razlagati naše revščine za časa očetove bolezni. Povedati hočem nekaj drugega. Tisti čas očetove bolezni je božja Previdnost imela z nami — in še prav posebej s Teboj — čuden namen. Ob takratnih obiskih na Jelovici z mamo si se seznanil z neštetimi stezami, ki so Ti bile v avgustu 1943 pravi kažipot, ko si prvič ušel od partizanov. Sam si se jim pridružil, ker nisi hotel v Nemčijo na delovno službo. Misliš si takrat, da je to res Osvobodilna fronta. A že po nekaj dneh si spoznal, da v tej fronti ne gre za osvoboditev Slovenije, temveč za zmago svetovnega komunizma v naši domovini. Takrat si bil še zelo mlad, komaj v 17. letu. Zavedal si se komunistične nevarnosti in si sklenil, da to OF ob prvi priliki zapustiš. Za to spoznanje komunistične zarote pri nas doma se zahvali sv. Duhu za razsvetljenje, ki Ti ga je dal, medtem ko zelo študirani ljudje: pisatelji, narodni voditelji in celo nekateri duhovniki do konca vojne niso vedeli, kje je njihovo mesto.

Po dobrih štirih dneh OF si se sam javil na orožniški postaji v naši vasi in gestapo iz Radovljice Te je odpeljala v Begunje v zapor. Bil si dober mesec v tem zaporu in najbolj smo se bali, da ne bi bil tudi Ti kedaj določena za talca, čeprav si se javil sam Nemcem in so oni takratnim ubežnikom garantirali življenje a so prelomili dano besedo Janezu Lazarju iz Kroepe in ga ubili kot talca, čeprav se je sam javil (Njegov brat živi tu v Argentini).

Ko si se vrnil iz Begunj, bi moral oditi na delo na Ljubelj: kopat predor. Uprl si se tudi Nemcem in si zahteval pri nemškemu zdravniku, ki te je pregledal, če boš dober za kramp in lopato, da Te pošlje učiti se za strojnega ključavničarja, kot si se poprej učil pred odhodom v partizane. Po dolgem prerekanju si le uspel in ker si uspel, si bil od OF zaznamovan kot izdajalec. Še predno si pa nastopil službo v Kranju v bivši „Jugočeški“ tovarni, so Te prišli partizani pri belem dnevu streljat. Še danes ju vidim, bila je Jarmova Stana iz Kroepe in še nekí štajerec, oba, z naperjenim samokresoma pri nas v hiši. Tebe takrat, hvala Bogu, ni bilo v hiši, toda bil si v vasi. Skril Te je takrat, danes že pokojni bratranec Vinko, poznejši partizan. Nato si se umaknil v Kranj, ker na Jesenice nisi mogel več. Ni bilo za dolgo. Januarja 1944 so te zopet dobili v roke partizani, sami Tvoji poznani iz tovarne „Plamen“ v Kropi. Hoteli so samo Tebe. Brat Tone, ki je takrat bil s Teboj, bi lahko šel naprej svojo pot, a se je takoj odločil, da gre prostovoljno s Teboj, pa četudi v smrt.

Naslednjega dne po Vajini mobilizaciji sva šla z očetom v Radovljico na Gestapo javit, da so Vaju mobilizirali partizani. Očeta sem spremljal zato, da bi se vsaj jaz vrnil, če bi Nemci njega obdržali. Ne moreš si misliti, kako je gestapo tulila nad očetom v bivši Šmajdovi vili zaradi vaju. Ko je imela vse podatke, naju je zapodila iz hiše. „Hvala Bogu,“ so rekli ata, ko sva bila zopet na cesti.

Teden kasneje po vajini mobilizaciji, 29. januarja 1944, so angloamerikanci bombardirali Celovec. Vidva sta bila v Novakih na Primorskem, v Prešernovi brigadi. Tisti dan si gledal borbo nemških lovcev z ameriškimi bombniki. Nemcem se je posrečilo sestreliti bombnik in iz tistega letala je odskočilo več padalcev, katere ste vi pobrali. Kaj se je zgodilo s padalci, Ti ni točno znano, le to veš, da so po tem dogodku komunistični funkcionarji nosili njihove uniforme.

Samo nekaj ur pred požigom Jamnika si bil v tej gorski vasi pod Jelovico. Pred sedmimi leti sem povedal v Kropi Jurčkovemu Filipu, da so Jamnik požgali Kroparji. Kot komunist še iz stare Jugoslavije je na ves glas zavnjal, da ni res in da so ga požgali Nemci. Potem sem mu začel razlagati. Kroparski partizani so v tovarni aretirali nekega Nemca, ko je ta prišel v tovarno prevzemati izdelke. Tega Nemca so še isti dan peljali na Jamnik in ga tam imeli nekaj dni pod stražo. Ravnatelj Gašperšiča pa so isti partizani poslali v Radovljico na Gestapo z naročilom, da če Nemci iz begunjskih zaporov izpustijo tega in tega partizana, jim bodo partizani vrnili Nemca. Nemci so res izpustili partizana, katerega so zahtevali; naslednji dan je pa zopet ravnatelj Gašperšič v kočiji peljal skozi našo vas ugrabljenega Nemca. Ko je ta zopet prišel k svojim, jim je seveda povedal, kje so ga imeli in tako je zgorela vas Jamnik. Če bi pa Nemca obdržali v Kropi, bi pa pogorela Kropa. Verjetno je to bila prva zamenjava enega Nemca za enega partizana v Sloveniji. Mislim, da se potem ni nikjer več ponovila.

Vidva s Tonetom sta bila poslana v Prešernovo brigado s pismom, da naj pazijo na Tebe, ker si jim enkrat že ušel in da naj ob prvem sumu takoj oba ustrelijo. Večkrat so še poslali podobna pisma iz Kroke v brigado, toda ker si se Ti že dobro izkazal, ko so drugi že bežali, si dobil pri komandantu zaupanje, katerega si zares potreboval, če si hotel zopet pobegniti.

Bratu Tonetu si večkrat omenil v brigadi, da boš pobegnil, ko se Ti bo zlomila žlica. 25. marca 1944 si res prišel od kosila v nek hlev in si Tonetu povedal novico, da se Ti je žlica zlomila. Tone Ti je odgovoril: „Potem bo pa treba pobegniti!“ Povedal si še bratrancu Vinku, kaj misliš storiti. Ker si on ni upal, si mu voščil srečno pot; vidva z bratom sta pa srečno prišla v Gorenjo vas k domobrancem.

Več mesecev nihče v vasi ni vedel, kje sta, razen staršev in starejših ssestra. Spominjam se prav dobro, da je bilo že poleti 1944. leta, ko so nam

mama že sredi tedna povedali: „Če boste pridni, se boste v nedeljo peljali z vlakom v Kranj!“ Otroku obljubiti, da se bo peljal z vlakom, je tiste čase veljalo za nekaj, kar se danes ne da popisati. Bili smo pridni kot še nikoli. V nedeljo smo bili vsi trije: najmlajša Ivanka, Francelj in jaz, pa mama seveda, na postaji v Radvoljici (porušeni po osvoboditeljih) zadovoljni in veseli: pričakovali smo vlak. Nihče od nas treh ni vedel, kam gremo. Peljemo se v Kranj. Toda, kam potem? Imel sem 13 let. S kolodvora v Kranju smo se podali po klancu skozi Stražišče po cesti skozi Bitnje in naprej v Žabnico. Ko smo tako hodili po cesti, pridemo do precej velike kmečke hiše in zagledamo stražnika domobranca. Mama so že zavili proti stražniku, ko je moj mlajši bratec zavpil: „Mama, ne! Tam so ta beli!“ Medtem so mama nekaj vprašali in domobranec nas je spustil naprej. Ko smo stopili v vežo, sem najprej zagledal Tebe v domobranski uniformi in potem zgoraj v spalnici še Toneta. Vse tiste mesece, ko sta bila v Gorenji vasi, nismo vedeli za vaju. Šele po predstavitvi v Žabnico so nam zaupali. Nekaj dni po prihodu v Žabnico je Tone srečal v Kranju glavnega vaškega terenca, Matijo Režka. Ker mu je rekel, da bo šlo zob za zob, če se nam v vasi kaj zgodi, so nas partizani v vasi vseskozi pustili pri miru. Matija je pa še isti dan šel v partizane, ker si ni več upal biti doma. S tistim dnevom smo postali v vasi belčki. Prenekateri fantič v vasi jih je dobil po butici, ker je naju z bratom Franceljnom zmerjal z belčki.

Vidva sta medtem hodila iz borbe v borbo. Tebe, Lovenre, so po nekaj mesecih premestili v Škofjo Loko, v udarno četo. Le Ti veš, kolikokrat si peljal stotino domobrancev ob domobranskem poveljniku mesta Kranj, Milanu Amonu, preko poljanske in selške doline v Dražgoše, Sv. Križ, Lajše, Jamnik in v samo gnezdo partizanov, v nepremagljivo Kropo, kot so ji rekli partizani. Nikdar niste tčkli. Partizani so se morali umakniti. Strah je bil tolik na partizanski strani, da so vaju videli že prav povsod, tudi tam, koder nista nikdar hodila. Bila sta boreca kot se spodobi. Kako se je očetu dobro zdelo, ko vaju je na Brezjah na postojanki oba pohvalil stotnik Vidmar.

Toda prišel je nesrečni maj 1945. Vojne je bilo konec. V nedeljo 6. maja pride k nam, ravno za kosilo, domobranski poveljnik Vrhovnik, komandant v naši vasi in nam pove, da se bodo domobranci umaknili. „Pa mi?“, ga je vprašal oče. „Lahko greste z nami.“ V nekaj urah smo bili sredi ceste, brez doma. Nosili smo s seboj samo to, kar smo pač mogli sami nositi. Šli smo na domobransko postojanko na Brezje, 9. maja popoldan pa naprej v Tržič, skupaj z lažjimi ranjenci iz transporta iz Lesc. Potem je prišel predor na Ljubelju in naša rešitev. Tiste dni smo izgubili vsako zvezo z vama. Šli smo od doma, ne da bi vaju kaj obvestili. Na koroški strani Ljubelja smo dobili že Toneta. Naslednjega dne je Ivanka na vozu zakričala Tvoje ime. Zopet smo bili vsi skupaj.

Si že kdaj pomislil, kako nam je bil Bog dober? Devet otrok in oče

in mati, pa se ni nobenemu nič zgodilo. Vsi vemo, da ni bilo veliko takih družin v Sloveniji. Mi pa smo bili na čudežen način vsi rešeni. Sam si komaj odnesel zdrave pete. Vse si pustil v Tržiču, samo orožje in municijo si prinesel. Ko si prekoračil Dravo, bi moral oddati tudi brzostrelko, toda dobro si jo zavil v plašč in skril pod korenino nekega drevesa. Mislil si, da jo boš še rabil.

Potem je prišlo tisto, kar nas še danes boli: vračanje domobrancev. Da si se rešil vrnitve, se imaš zahvaliti Bogu, bratu Tonetu in pa očetu, ko Ti je na Večrinskem polju dajal nauke, ker si Ti silil, da bi šel v Italijo z ostalimi: „Dober vojak ne gre nikamor brez puške!“ Vi ste bili takrat že brez orožja.

Ko sem bil pred sedmimi leti doma v Sloveniji mi je bratranec Vinko dejal da so vaju zelo iskali, toda niso mogli vaju najti. Še to mi je rekel: „Jaz njima ne bi mogel nič pomagati.“ Dobri Bog ni dopustil, da bi uživali nad vama.

Danes, Lovrenc, slaviš petdesetletnico Tvojega rojstva. Lep mejnik zate. Z vso vnemo si pri Zavetišču, ki nosi ime našega največjega škofa in begunca dr. Gregorija Rožmana. Prav je tako. Tudi tu pokaži to, kar si pokazal kot domobranec pred 31. leti. Pa še nekaj bi Te prosil. Bil si priča na mnogih krajih o grozodejstvih lažnjivih osvoboditeljev. Te podatke bi moral Ti zapisati in zbrati skupaj in še druge navdušiti za to delo. Vedi, Ti in Tvoji soborci, da je že skrajni čas, da odgovorite z dokumentarno knjigo na vse laži, ki skozi trideset in več let komunistični propagandni aparat bruha na Vas in pobite domobrance. Komunistom doma je po volji, da ste borci razdvojeni. Svetopolkovo oporoko dobro poznaš in vedi, da velja tudi za preživlele domobrance. Zato ostanite takšni, kot ste včasih peli: „Strnimo se v enoto, v kamen in trdoto, sovrag ob njej razbil si bo glavo.“

Tebi, Lovrenc, pa Bog daj zdravja in razuma v toliki meri, kot Ti ga je dajal v mladosti, da boš idejno tudi v bodoče, kot vsa ta leta begunstva in za Boga — Narod in Domovino.

Bog Te živi!

Tvoj brat Jože

„Tabor“ je toliko vaš, v kolikor z rednim plačevanjem naročnine križete stroške za njegovo izhajanje! Poravnajte jo pri zaupniku, ki vam „Tabor“ prinaša! Ali pa z denarno nakaznico na poznani naslov, ki ga prinašamo v vsaki številki! Ne prilagajte bankovcev pismom! — Hvala!

Ne zamudite priložnosti, kjer lahko v velikem svetu prikažete našo čast prvoborcev proti komunizmu! — To pričakujejo od vas naši mrtvi domobranci, ki so dali največ za Boga — Narod — Domovino!

Siena Blažič: Revolucija v Hotedršici

Dokument XIII. — Za tisk pripravil in izdal ter založil dr. Filip Žakelj. — Tiskala tiskarna Vilko S. R. L., Buenos Aires, 1976. — Str. 96.

Ker naša vrhovna zdomska kulturna ustanova v vseh letih svojega obstanka ni nikoli pokazala znakov te dejavnosti, za katero je bila prav ona prvenstveno poklicana, je zgodovino pisje najbolj usodne dobe slovenske žitnosti v letih izvajanja mednarodne komunistične zarote na naših tleh, prav za časa tuje okupacije, nujno zdrsnilo na raven nestrokovnega obdelovanja v okviru drugih organizacij, polemičnih prigradnih spisov ter več ali manj hvalevredne iniciative zavzetih posameznikov. Med zadnje je treba v prvi vrsti šteti spirituala Rožmanovega zavoda v Adroguéju blizu Buenos Airesa dr. Filipa Žaklja, ki je s pričujočo brošurico Siene Blažiča „Revolucija v Hotedršici“ obelodanil že 13. zvezek zapisov iz tiste dobe.

Kot iz vseh njegovih zvezkov, bo zgodovinar tudi iz pričujoče brošurice kajpak lahko rešil nekateri drobec uporabnega gradiva; po pretežni večini pa bodo po tridesetih letih povedani spomini hotenskega kronista ostali pač verzija, v kateri so neizpodbitne samo poimensko navedene prizadete osebe.

Nekdo je ob izidu brošurice zapisal, da njen spisovatelj Siena Blažič „tudi skuša biti objektivni in navaja tudi napake na protikomunistični strani.“ — Ravno objektivni pa Siena Blažič z ozirom na protikomunistično stran niti ne skuša biti. Vse prikazuje po merilu svojih osebnih simpatij in antipatij, ki mu jih kajpak narekuje discipliniranost njegove vaške politične opredeljenosti. Vrednotiti npr. protikomunistične bojavnike na eni strani po pridnosti pristopanja k obhajilni mizi, na drugi strani pa poveljnika postojanke, ki pač ni bil sovaščan iz piščeve redilnice, ob vsaki primerni ali neprimerni priložnosti med drugim dolžiti pijanstva itd. in mu odrekati avtoriteto, še davno ne pomeni objektivnosti; prav tako, kot ni objektivnost enostavna ugotovitev, da so „v glavni večini liberalci šli med partizane,“ ter neprikrito negodovanje proti vsemu, kar je prišlo v hotenski kot izza obmejitve Hotedršice — predvsem iz določenih mest v Ljubljani.

Kajpak so bile napake — pa še kakšne! — tudi na protikomunistični strani. Toda teh pomembnih napak se Siena Blažič ne dotakne. To mu njegova vaška politična disciplina prepoveduje prav tako, kot mu na drugi strani vsiljuje ocene, ki so lahko samo predmet prekljanja za hotensko gostilniško mizo. Pa tudi za to prekljanje bi bilo predvsem potrebno, da bi se

ga pisec udeležil s polnim imenom, odkritega obraza, ne pa da „iz treh močno utemeljenih razlogov“ (???) še po tridesetih letih z izmišljenim imenom izza plota za ene navija, drugim pa kaže jezik. Kar je Siena Blažič s svojo „objektivnostjo“ zares dosegel, je to, da nam je s svojo „Revolucijo v Hotedršici“ zapustil avtentični dokument o tem, kako so vaški „veljaki“ na postojankah — tokrat pač po direktivah iz svoje centrale ne glede na to, da so tudi prihajale iz Ljubljane — iz svojih žabjih perspektiv manipulirali vsenarodno vojsko slovenskega domobranstva.

Pod navdihom takšne čudno razumevane objektivnosti seveda Siena Blažič npr. tudi ni mogel mimo protikomunističnega tabora v Hotedršici. Kot številni drugi kraji, se je namreč tudi Hotedršica v nedeljo dne 4. julija 1944, (da piscu omogočim vsaj en datum) na množičnem taboru plebiscitarno izrekla proti komunizmu. Tabor so kajpak pripravili in organizirali hotenski vaščani sami; kljub tesnemu komunističnemu obroču tako, da jim je bil (in jim bo veliko bolj lahko tudi ostal) samo v čast. Kot drugi kraji, so seveda tudi hotenci na tabor povabili „gospode iz Ljubljane“, med katerimi bi bil — kot na številnih drugih taborih podeželja — tudi prezident gen. Leon Rupnik, če ga ne bi druge neodložljive dolžnosti tisto nedeljo privezale v vladno palačo; kljub temu, da se „gospodje“ niso udobno pripeljali v avtomobilih po cesti, ampak so v spremstvu logaških domobrancev, na nekaterih mestih v strelcih — s prezidentovo hčerko med seboj — šli iz Logatca čez hribe mimo partizanskih zased v Hotedršico.

Po 32 letih pa nam Siena Blažič izza plota pove: „Ta domobranski tabor pa nas je nekako porazil. Kje je krivda? Gotovo v organizaciji, ker nihče ni bil pripravljen na kaj takega. Pa razmere so bile težke. Pri sv. maši je še bilo precej ljudi, na zborovanju pa skoraj nič. Govorila sta Nikolaj Jeločnik in dr. Stanko Kociper. Bila sta oba dobra govornika, a vsebina obeh govorov je bila za vsakega nesprejemljiva. Saj smo vsi čakali konca vojske in nekoga drugega, ki nam bo dal roko, to je Anglež in Amerikanec, nikakor pa nismo pričakovali Nemca in Italijana, da nas bosta ona reševala. Uspeh tabora je bil v tem, da so gospodje, ki so prišli iz Ljubljane, videli vrsto poslopij, ki so jih Mongoli požgali, pa so nam naklonili počem tristo tisoč lir.“

Čisti slučaj je hotel, da je Tabor na naslovni strani svoje letošnje št. 7-8 prinesel lepo sliko narodnih noš, ki so poživljale tisti tabor. Zaradi Taborovega formata na desni strani celo manjka kos slike. In kaj pove ta okrnjena slika „objektivnemu“ Blažiču in njegovim zaplotnim sponzorjem? Če je v izpostavljeni, obkoljeni Hotedršici (že med prigrizkom po taboru so partizani začeli vas celo obstreljavati) tabor krasilo toliko brhkih hotenskih žena in deklet, pa mož in fantov samo v narodnih nošah, kdo mu bo pač še verjel, da na „zborovanju“ ni bilo „skoraj nič“ ljudi — brez narodnih noš?! (Mimogrede: Še nekje na sliki teh radostnih obrazov zavednih slovenskih ljudi ne smeji tudi Siena Blažič zaradi zadovoljstva po dobro opravljenem delu?) Sicer bi pa storil mnogo bolje, če bi npr. na strani

30 svojega pisanja namesto povsem ničeve slike drevja in grmovja iz hotenske okolice objektivno objavil zgodovinsko pomembno sliko „skoraj nič“ ljudi na „zborovanju“, ki bi si jo kot objektivni poročevalec za takšno trditev bil dolžan preskrbeti. Še truda ga namreč ne bi stalo, če bi jo le hotel dobiti!

Glede mojega govora pa naslednje: Če sem v svojih radijskih in drugih množicam namenjenih javnih nastopih v sami Ljubljani, kjer sem pač bil prisiljen držati se natančnih predpisov nemškega cenzurnega urada in povrhu govore pisane predlagati v predcenzuro skušal govoriti tako, da me je tistih govorov lahko vsak dan manj „sram“ (če je tudi zanje č. g. dr. Filip Žakelj pripravljen nositi stroške, jih vse objavim!), potem seveda ne morem pomagati, če bo kdo Blažiču verjel, da sem ravno v Hotedršici, kjer sam — kot na številnih drugih protikomunističnih taborih širom našega podeželja — brez vsakršnega koncepta govoril „iz zraka“, ponorel in klatil neumnosti ki jih tudi meni pripisuje „objektivni“ spisovatelj „Revolucije v Hotedršici“. Res pa je, da jaz — hvala Bogu! — nisem nikdar — tudi v Hotedršici ne — „čakal, da nam bo dal roko... Anglež in Amerikaneč...“ in bil tako zaradi lažnjivega zaslepljevanja naroda moralno sokriv vetrinjske tragedije!!!

Na koncu brošure je Siena Blažič zapisal statistično grozoten seznam 87 hotenskih žrtev komunističnega prekucništva za časa tuje okupacije in 38 imen temu zločinu zapisanih sokrivcev, kar je vsekakor hvalevreden zgled, ki bi mu morale slediti kronike vseh krajev, kjer so naši pošteni ljudje navzlic takšnim nesorazmernim žrtvam o pravem času vsemu svobodoljubnemu človeštvu kazali pravo pot. Toda tudi ta njegova hvalevredna zasluga ima zatohel vonj zaplotniškega patriotizma. Z nekakšno tiho zadovoljnostjo in samozadoščenjem Siena Blažič namreč pravi, da „nekaj hotenskih protikomunističnih žrtev navaja tudi Bela knjiga..., kjer pa seveda seznam ni popoln“!!!

S ponovnimi pozivi ne samo v „Taboru“, ampak tudi v drugih naših zdomskih publikacijah je zgodovinski odsek Zveze „Tabor“ leta prosil za imena žrtev ki bi jih bilo treba ohraniti v Beli knjigi. Če torej v Beli knjigi navedeni seznam hotenskih žrtev ni popoln, zakaj se Siena Blažič in č. g. dr. Filip Žakelj nista odzvala prošnji zgodovinskega odseka „Tabora“ in mu dala na razpolago svoj popoln seznam? Ali pa Siena Blažič in č. g. dr. Filip Žakelj mislita, da bo njuna brošurica — razen morebiti v Hotedršici in okolici — opravila bolj pomembno poslanstvo kot grozotno nepatetični tog seznam tisočev imen v Beli knjigi, ki je po javnem priznanju režima v domovini povzročila resnično neurje in tako postala prvi kamen, ki je s Kocbekovo afero ipd. razgibal gosto gladino, pod katero je režim skoro trideset let skrival svojo strahotno zgodovinsko odgovornost.

Ne glede na te opombe, morajo „Revoluciji v Hotedršici“ slediti podobni zapisi tudi iz vseh drugih krajev, ki tega še niso opravili. Niso bile zapisane, da bi komurkoli kratile korajžo. Saj je nujno, da bo v večini

primerov zapisnikarjem primanjkovalo predpogojne izobrazbe in potrebne obzorja prav tako, kot se bodo po drugi strani pustili zanesti po svojih čustvenih nagibih in bo njihova pripravljenost uhajala čez robove primerne zmernosti. Poleg poplave tovrstnih zapisov s komunistične strani takojšnjih povojnih let je Siena Blažič tipičen primer za to. Toda to mu še dolgo ne krati zasluge, ki si jo je marsikomu bolj pozvanemu za zgled pridobil s svojo „Revolucijo v Hotedršici.“ Zato pa morajo prireditelji za tisk in izdajatelji razpolagati z odgovarjajočo in odgovorno podlago izobrazbe, zna, nja, študija, temeljitega razumevanja bistva in srčike naše medrevolucio- narne problematike, pa predvsem — poštenosti in resnicoljubja.

Dr. Stanko Kociper

Mirko Kozina

SREČANJE Z REŠITELJEM

Prerok Izaija je imel prav, ko je zapisal božje besede: „Moja pota ni so vaša pota“ (Iz 55, 8).

Te besede svetega pisma so mi prišle na misel, ko sem po 34 letih vandravanja po svetu naletel na človeka, ki mi je na potu iz komunistične pasti rešil življenje.

Večkrat sem obujal spomine na tega moža. Neštetokrat sem ugibal, ali je moj rešitelj še med živimi? In v slučaju, da ga je Bog, — ta „Ljubitelj življenja, ki ljubi vse, kar je ustvaril“ (Knjiga Modrosti, 12, 25. 36) — le pustil pri življenju, sem bil radoveden, kje mož živi? Je-li ostal sam? Si je morda izbral družico in z njeno pomočjo vzgaja otroke v božjem strahu? Mu je življenjska sreča mila?

Če pa je odšel v smrt s slovenskimi junaki v juniju 1945... mu je brat „s stisnjeno pestjo“ (Iz 58, 9) pretrgal nit življenja v Teharjih? Morda je njegovo truplo „zastрупilo vodo v Glinici in Gradašci“, potem ko so rdeči Kajni poklali kakih tisoč slovenskih domobrancev, njihova trupla pa zmetali v Brezarjevo jamo pod Toškim čelom? Kaj če je njegov grob tam, kjer bo bodoči slovenski rod, ozdravljen od komunističnega raka, postavil narodno svetišče v trajno čast pobiti slovenski vojski v Kočevskem Rogu?...

Tuhtal sem in gruntal.

Nisem pa pričakoval, da se bom s svojim rešiteljem kdaj v življenju srečal.

Pa sem se, hvala božji Previdnosti!

Ne samo dejstvo, da sva se po tolikih letih zopet videla, daje prav

Izaijevemu pisanju; da, celo kraj in čas najinega srečanja potrjuje resničnost božjih besed: „Moje misli niso vaše misli.“

Nisva naletela drug na drugega v kaki gostilni, niti ne pri poroki ali krstu, ne na izletu ob morju ali na visokih grebenih Sierre Nevade, kjer včasih znanec presenetí znanca...

Res je, da niso božja pota naša pota. So pa presneto vijugasta in čudna pota!

Kje v širnem svetu, razen seveda na tleh svobodne, komunističnega jarma rešene Slovenije, bi bil bolj primeren prostor za snidenje z borecem iz dobe domobranskih bojev, kot prav na Orlovem vrhu?

Kdaj boljši čas za rokovanje z bivšim častnikom domobranske čete, z možem, ki je rešil moje življenje, kot prav ob priliki Taborske svečanosti?

Na predvečer domobranske proslave, v soboto 19. junija 1976, me je gostoljubna Odarjeva družina iz South Euclida vzela v avto in me odpeljala na Slovensko pristavo v Genevi. Sestra Albina mi je zaupala „javno tajnost“, da bivši domobranski borci pripravljajo malo presenečenje svojemu duhovnemu vodji, č. g. Francetu Gabru. Obhajal je pred kratkim srebrno mašo — močan mejnik v življenju duhovnika!

V po slovensko okrašení dvorani na Pristavi so prijatelji nestrpno pričakovali srebrnomašnika. Slavljenec se je malo zamudil. Odarjev Jože pa nas je pripeljal na Pristavo ob času. To mi je dalo priliko, da sem že pred banketom začel pozdravljati in se rokovati z znanci iz davnih dni.

Kar se mi zapičijo oči v prijazen obraz lepo oblečenega moža. Dobil sem občutek, da so se v njegovi glavi podile iste misli kot v moji. Gledala sva se iz oči v oči. Mirno sva stala drug pred drugim in se merila od nog do glave. Znanci v najini bližini so za trenutek osupnili.

„Jaz sem Mirko Kozina,“ sem jeknil. „Prepričan sem, da sem vas nekdje videl... bo tega mnogo let!“

„Da, videli ste me v Ribnici. Bilo je v novembru leta 1943.“

„Gospod Jakoš?! Jože Jakoš?! Domobranski častnik iz Kočevja?!... Seveda ste vi!... Vi ste tisti, ki ste mi rešili življenje!... In ste ostali med živimi?... Hvala dobremu Bogu!“ sem skoraj zavpil od veselja nad nepričakovanim srečanjem.

Ne eden, ne drugi ni pričakoval tega snidenja. Samo ta sestanek z bivšim domobranskim poročnikom Jožetom Jakošem je moj prihod iz daljne Kalifornije stotero poplašal, da ne omenim krasote in globoko doživetje na Orlovem vrhu prihodnji dan.

Medtem pa je že vstopil v dvorano nasmejani gospod župnik Gaber.

Po večerji sem navzočim popisal moje prvo srečanje z Jakošem.

Bilo je po razpadu Italije leta 1943. Ko so Vaški stražarji odšli od Sv. Gregorja, z njimi tudi brat Jože, proti Velikim Laščam in Turjaku, so moje tri sestre in mene povabili Riglerjevi s Praprošč na njihov dom. Tam smo se skrivali vse do padca turjaškega gradu. Ker smo itak bili v komuni-

Č. g. Kozina, č. g.
Gaber, predsednik
Palčič in poročnik
Jakoš ob snidenju

stičnih kleščah, smo se zahvalili dobrosrčnim prijateljem in se vrnili domov v Zapotok.

V četrtek 18. novembra je proti večeru potrkala soseda na vrata. Bii sem sam doma. Povedel sem ženo v kuhinjo.

„Mirko, umakni se! In to takoj!... Ko sem se zjutraj vračala od maše pri Novi Štifti, sta se mi pridružili dve ženski iz Vinc. Pogovor sta napeljali na včerajšnji rajonski miting pri Kročevih na Vincah. Ofarji so o tebi mnogo govorili... seveda nič dobrega! Si jim trn v peti! Sklenili so, da pridejo pote... Sam veš, kaj bodo potem s teboj naredili... Svetujem ti, da jih ne čakaš doma!...“

Sestram nisem o tem pri večerji nič omenil. Naš pogovor se je tikal Francine obletnice. Jutri bo tretja obletnica njene smrti. Ob šestih bo zanj sv. maša v Sodražici...

Vso noč mi je stala soseda pred očmi... „Kam naj se odpravim? Kolone se ustavljajo v Ribnici... Morda bi me vzele s seboj na poti v Ljubljano... Na rajonskem sestanku so samo o meni govorili. Soseda mi je rekla, da deklet niso omenili... Da bi jih pustil same tem krvolokom?! Prišli bodo pome, to je gotovo! Odvedli me bodo... zbogom sestre... na svidenje nad zvezdami... Odločil sem se, da bom šel zarana v Ribnico! V nedeljo bo gotovo prišla kolona iz Kočevja in me vzela s seboj. Potrkal bom na dekanova vrata... Prepričan sem, da me ne bo odpodil...!“

Ob pol petih zbudim sestre.

„Kam pa tako zgodaj? Saj je maša šele ob šestih?“ me vpraša Draga.
„Ne grem k maši... Moram oditi od doma! Danes popoldne me pridejo partizani iskat!“

V hitrici pripravijo sestre stvari za beg. V vrečo potisnejo nekaj hlebec kruha, pa posušenih klobas in jabolka.

Na lahko je snežilo. Vrtevi so bili odeti v snežno odejo. Prve snežinke

so kakor diamanti... Gotovo bi se bile spremenile v rubine, če bi vedele, kako mi je srce krvavelo ob slovesu od sester in rojstne hiše!

Na cesti pod vasjo me je pobral na voz materin brat, Mihatov Lojz iz Sušja.

Počasi je konj stopical po plundri. Priporočal sem sestre in samega sebe varstvu naših mučencev, medtem pa se oziral nazaj, če nama ne sledi komunisti! Ni bilo ne vozača ne pešca na cesti. Le snežinke so se poigravale v zraku in se kot balerine spuščale na mokra tla.

Ribniški dekan Viktorijan Demšar me je blagosrčno sprejel pod streho. Naprosil je kaplana Ivana Sitarja, da bi delil svoje stanovanje z menoj, dokler bi se ne odpeljal v Ljubljano.

V nedeljo 21. novembra se je ustavila kolona v Ribnici. Prišla je iz Kočevja. Vodil jo je nemški oficir. Prosil sem ga, naj me vzame na tovrni avto.

„Nein! Wir haben keinen Platz für Dich!“ mi je surovo odvrnil.

Potegnil sem steklenico slivovice iz nahrbtnika. Ni je hotel vzeti. Pred dekliško ljudsko šolo je stala zapotoška terenka Anica Francelj. Pozorno je sledila mojemu moledovanju. Preko ceste sem opazil njen posmeh, ko sem se razočaran in potr t vračal v župnišče.

V ponedeljek me je obiskala hči sosede, ki me je bila opozorila na sklep rajonskega odbora na Vincah.

„Matiček je z nekaj oboroženimi partizani prišel k vam v petek popoldan. Hotel je govoriti s teboj. Sprva je bil kar prijazen do deklet. Ko pa je zvedel, da si zjutraj odšel neznano kam, je začel rohneti in preklinjati. Ni mogel verjeti, da si mu pred nosom ušel. Hodil je iz sobe v sobo. Še po shrambah je brskal za teboj. ‚Bili smo prepričani, da ga bomo dobili!... Pa nam je hudič popihnil! Kar povejte mu, da bo kmalu v naših rokah,‘ je sikal Matiček.“

Zbudilo me je močno streljanje. Prihajalo je iz trga. Kaj bi to pomenilo?

Pred mašo sem opazil četo domobrancev pred cerkvijo. Ponoči so prikorakali iz Kočevja in presenetili partizane, ki so prišli v trg k sestanku s Travne gore. Domobranci so udarili za preplašenimi partizani. Nekaj jih je obležalo, med temi je bil smrtno zadet ribniški učitelj Majnik. Drugi so jo pobrisali k Svatom.

Naj tu omenim, kar mi je letos Ivan Hočevar povedal na Slovenski pristavi. Tudi Hočevar je bil v Ribnici tisto noč. Zanimiva je zgodba, zakaj je baš tisto noč prišla domobrantska četa v Ribnico.

Nemški komandant v Kočevju je poslal domobrance v trg za kazen. Prejšnji dan so domobranci s peščico nemških vojakov presenetili partizane v Jelenovem žlebu. Tu so komunisti imeli skladišče hrane, municije in denarja. Ob prihodu domobrancev v Kočevje so partizani izropali kočevsko posojilnico in hranilnico in s seboj odnesli na tisoče novih lir. Partizani so

zapustili skladišče nedotaknjeno in jo pobrisali. Domobranci so seveda vse uničili razen denarja. Lire so si potem razdelili med seboj.

Nemškemu poveljniku to seveda ni ugajalo. Sam je hotel na hitro obogetati. Zahteval je ves denar. Ker so se pa nekateri domobranci temu uprli in mu niso hoteli izročiti denarja, je poveljnik takoj po prihodu v Kočevje ukazal četi oditi v Ribnico; in to peš!

Pred zoro so do smrti utrujeni borci dospeli v „glavno mesto“ Ribniške doline in takoj udarili po partizanih.

Ko se je zdanilo, so nemški kamioni prišli ponje.

Po zajtrku stopim k poveljniku domobranske čete, ki se je pred Oničem pogovarjal z borci. Poročnik Jože Jakoš je takoj razumel moj položaj. Povabil me je v svoj „jep“. Hotel sem vstopiti, ko mi nemški oficir zabrani v avto. „Imam pa res smolo,“ sem sam pri sebi dejal... „Ali mi je res določeno pasti v partizanske roke?“

Pa priskoči Jože Jakoš k moji strani. Potegne revolver in ga naperi na Nemca... Seveda kadar „puška govori“, se tudi nemškemu vojaku pcede sline. Vsedel sem se v sredo med nemškim vozačem in poročnikom Jakošem...

Vožnja je bila prijetna in mirna. Nobene partizanske zasede. V eni uri smo že bili v Kočevju.

Iz srca se zahvalim svojemu rešitelju za neznansko uslugo. Potem pa zopet potrkam na farovška vrata. Gospod Peter Flajnik, kočevski dekan, se mi prijazno nasmeje: „Kar brez skrbi. Ne boš nam delal nobene nadlege. Imamo dovolj prostora v hiši. Boš stanoval v kaplanovi sobi, saj je prazna odkar je Metod Mikuž odšel v gozd k partizanom...“

Zanimiva igra božje Previdnosti! Mikuž v hosti, jaz pa v njegovi postelji... Kaj bi neki Matiček rekel, ko bi vedel, kje se skrivam pred njim in njegovimi rablji?

Šest dni sem v Kočevju čakal na kolono. Nemci so mi tudi tukaj delali preglavice. Niso me hoteli vzeti na kolono!

Dobrosrčni Jože Jakoš mi je tudi sedaj pomagal, da sem končno le vstopil v tovorni voz in se po tednih skrivanja in strahu le pricjazel v Ljubljano.

Gotovo ni gospod Gaber pričakoval tako dolge pridige ob proslavi njegove srebrne maše. Ni najbrž vedel, da vzame Ribničanu precej časa, predno razloži svojo krošnjo.

„Slavili bodo pota Gospodova“ (Ps 13, 5) kljub temu, da so čudna, strma, da, celo mnogokrat ovinkasta. Vedno pa najboljša!

Srečanje z bivšim domobranskim poročnikom Jožetom Jakošom na Orlovem vrhu, s človekom, ki me je pred 34 leti rešil gotove smrti, potrjuje Salomonovo modrost, ki pravi, da so božja „pota posuta z radostjo in vodijo vse k sreči“ (Pregovori 4, 17).

Če so se slike brata Milana Zajca posrečile, potem boste videli globoko veselje, ki se je izžarevalo iz obrazov gospoda Jakoša, gospoda Hočevarja in mojega.

Prosta pot...

Poznana ameriška tedenska ilustrirana politična revija *Time* je ob 200-letnici Združenih Držav povabila vrsto državnih poglavarjev, da so preko njenih strani izrazili svoje čestitke in svoje misli ob tem zgodovinsko pomembnem jubileju. V številki z dne 23. avgusta 1976 smo s presenečenjem zasledili tudi Titovo „Poslanico Amerikancem.“ Še bolj presenečeni smo bili, ko smo v njej brali:

Revolucionarna politična listina — Deklaracija Neodvisnosti — je proglasila vrsto prosvetljskih resnic, ki so preživele minuli dve stoletji in navdihovale mnoge rodove. Te resnice so, da so vsi ljudje pred zakonom enaki, da je narodova suverenost najvišje načelo in da je življenje v svobodi in neodvisnosti sveta in nedotakljiva človekova pravica. Proglasitev človečanskih pravic in demokratičnih političnih načel je temeljito vplivala na mnoge slične listine in osvobodilna gibanja širom sveta. Zmago teh načel je potrdila sama zgodovina. Ta načela niso samo odprla možnosti za svobodni razvoj in rast Združenih držav in ameriškega naroda, ampak so bodrila tudi druge narode v njih boju za svobodo in neodvisnost.

Ker se staremu lisjaku ni posušila senilno tresoča se roka, ko je pod te besede podkracal svoje ime, pomeni, da naj ta načela veljajo tudi za našo domovino... — Na delo torej, svobodni termiti! Sam „očka“ Tito vam je dal prosto pot in vas bodri, da se navdihujete ob teh načelih in delujete po njih smernicah... —

Verodostojna priča

Prišel sem do trdnega spoznanja, da bi moje nadaljnje militantstvo v komunistični partiji pomenilo izdajstvo nad ideali družbene pravičnosti, humanizma in zgradbe nove in boljše družbe. — Voditelji plavajo v razkošju in živijo ločeni od naroda, ne da bi bili sploh sposobni razumeti njegove potrebe in trpljenje. — Medtem ko oznanja mednarodno popuščanje in mirno sožitje, Sovjetska zveza mrzlično kopiči atomsko orožje in rakete, izdeluje novo orožje za masivno destrukcijo in se pripravlja na napadalno vojno. — Sovjetska zveza vzdržuje orjaške vojske izven svojih meja, pospešeno gradi vojaška oporišča v Evropi, Aziji in Afriki in se pripravlja na zasedbo Romunije in Jugoslavije...

Tega ni zapisal Aleksander Solženicin, temveč Leninov osebni prijatelj, bivši borec rdeče armade, profesor moskovske univerze in pisec vrste znanstvenih knjig Arnocht Kolman. Takoj za mladim pilotom najmodernejšega sovjetskega vojnega letala je tudi on — izbral svobodo in prve dni letošnjega oktobra „odskočil“ v Stockholm, kjer je v dnevniku Stockholm Expressen dne 6. oktobra 1976 priobčil odprto pismo sovjetskemu boljševiškem poglavarju Leonidu Brežnjevju, iz katerega smo povzeli zgoraj citirane besede.

Kaj pravijo na to shizofrenični glavaši slovenske kompartije, ki so na Stalinovo zapoved v najgroznejši dobi njegove zgodovine slovenski narod pogreznil v kri in ogenj lažnjive „osvobodilne vojne“ samo zato, da bi na naši zemlji ustvarili „raj“, v katerem stari boljševik Kolman še umreti noče...? — —

Tema za razmišljanje

Narod, ki se ne uči iz zgodovine, je obsojen, da jo ponovi.

Aristotel

IZ DRUŠTEV

Spominska proslava ob 30-letnici nasilne usmrtnice poveljnika Slovenskih domobrancev gen. Leona Rupnika v Buenos Airesu

V nedeljo 5. septembra 1976 je bila v Slovenski hiši spominska proslava za generala Rupnika ustanovitelja slovenskega domobranstva in upravnika ljubljanske policije dr. Lovra Hacina, ki so ju komunisti pred 30 leti umorili.

V kapeli Marije Pomagaj je najprej daroval sv. mašo za obe žrtvi msgr. Anton Orehar, ki se je v svojem govoru spomnil obeh pokojnih kakor tudi vseh ostalih žrtev komunizma.

Takoj po končani maši se je vršila spominska komemoracija na dvorišču slovenske hiše pred spominsko ploščo, kamor so položili protikomunistični borci krasen venec z rdečimi nageljni in z napisom „Slava junaku.“

Komemoracijo je začel trobentač Čop, član slovenske mladinske godbe. Moški pevski zbor „Fantje na vasi“ je vso svečanost spremljal z žalostinkami. Stanko Jerebič je imel primerno recitacijo Goreče klasje (Ratko Šušteršič) in končno je imel slavnostni spominski govor predsednik Ze-

dinjene Slovenije Marjan Loboda. Govor v celoti objavljamo na drugem mestu.

Po končanem govoru se je komemoracija končala s pesmijo „Oče, mati.“

Razveseljivo je dejstvo, da se je poleg številnih borcev in ostalih rojakov zbralo dosti mladine, ki je imela ta dan svoj mladinski sestanek. Tako je mladina vsaj iz govora g. Lobode zvedela, česar na šolskih tečajih „ne sme“ zvedeti...

Letošnjo spominsko proslavo je organiziral in pripravil Tabor.

IZ PISEM

Bruxelles, 15. avgusta 1976

Upravi glasila Tabor:

Pred par dnevi sem prejel Vaše ljubeznivo pismo; velika vam hvala zanj. Pošiljka „Tabora“ je tudi prišla in zanj še večja hvala, kakor tudi za poslane naslove. Soborcu Jožetu sem se tudi javil, a je verjetno na dopustu; prepričan pa sem, da me ne bo pustil brez odgovora.

Moram reči, da me je „Tabor“ zelo prijetno iznenadil; predvsem zaradi njegove brezkompromisne borbe s komunizmom in razčiščevanja idej. A drugo, saj tudi nergačem date besedo! To je velika stvar in važna; saj smo Slovenci znani po svoji netolerantnosti, da smo bili vedno večji papeži od pravega papeža in naši večji komunisti od Stalina. Strašni ekstremisti smo; zaletimo se v eno stvar, pa se mi zdi, da redko kaj premislimo v naprej! To je pač naš karakter naroda „večnih hlapcev.“

„Tabor“ me je popeljal za trideset let nazaj. Kje so tisti časi, lepi časi, ko sem se lahko zanesel na borec, ki so do pičice spolnjevali težke dolžnosti in „moja povelja.“ Bali so se me precej, a radi so me imeli kot očeta, ker sem z njimi delil zadnjo cigareto. Ko smo šli na teren, smo iz dveh čet napravili eno; vse, kar je bilo mlado, je moralo na teren. Pa sem postrojil vojake in rekel: Kadilci naprej! Razdelili smo si vse cigarete in hrano! Dragi moj fant Hiti, po domače „štefek“, pa Turšič; kakšni zlati duši! Solze mi pridejo v oči, ko se spominjam teh krasnih fantov; in kakšno usodo so doživeli, ne po njihovi krivdi, pač pa po krivdi vodstva, ki je izgubilo glavo v najtežjih trenutkih naše zgodovine v Vetrinju. Že sam umik iz Ljubljane, oziroma iz Ljubljanske pokrajine, ni bil vojaški umik, temveč bežanje; vse to zaradi tega, ker so zavrgli generala Rupnika, ki je bil edini v stanju, da izvede pravilen strateški umik. On ali pa pokojni Vule. To bi bil v kratkih obrisih moj članek, ki ga pripravljam za objavo v Taboru.

S prisrčnimi borčevskimi pozdravi vsem v daljni Argentini

Vaš

J. D.

Inž. Milosav Vasiljevič – umrl

V Buenos Airesu je končal svojo življenjsko pot znani protikomunistični borec, inž. Milosav Vasiljevič. Srb po rodu, je že pred vojno dobro poznal komunizem in je ob komunističnem nastopu v Srbiji bil med prvimi, ki so prostovoljno odšli na teren v borbo proti rdečim sovražnikom naroda. Svojega dela proti komunizmu nikdar ni opustil.

Tu v Buenos Airesu je predaval slovenskim protikomunistom in spisal več samostojnih sestavkov o ideološki borbi proti marksizmu — komunizmu. Naj mu bo lahka tuja zemlja!

Kokalj France – umrl

Meseca septembra 1976 nas je po kratki neozdravljivi boleznii zapustil soborec France Kokalj v Šan Justo — Buenos Aires — Argentina.

Pokojni se je rodil v vasi Javorje nad Škofjo Loko in je imel ob smrti 63 let. Kokaljeva družina je veliko trpela med komunisti, saj so komunisti meseca oktobra 1943 ubili Kokaljevo mamo.

France je bil eden od prvih, ki se je pridružil protikomunistični postojanki v Škofji Loki.

Društvo Tabor v Argentini mu je položilo na krsto šopek rož s slovenskim trakom.

Našega Franceta bomo ohranili v dobrem spominu!

D. Jeruc

Vetrinje

Na zemljevidu iščem svete kraje
Golgotе vaše, batje in junaki,
in hodim od postaje do postaje,
a trudni, težki moji so koraki.

Bila pomlad je, vse bilo je v cvetju
in zemlja je dehtela mladih, bujnih sanj;
a srca vaša v čudežnem spočetju
odprla so se mukam, žrtvam darovanj.

O, sveti kraji naše zemlje svete,
v trpljenju, v bolu ljubim te svetinje;
in nove pesmi, nikdar še zapete,
slavile bodo Pliberk in Vetrinje.

„Zdaj gremo v Trst, potem pa v Gorico in Ljubljano“

Dobesedni ponatis iz „Slovenskega doma“ (Ljubljana, 15. aprila 1944) — Op. ur.

Kapitulacija badoglijevcev me je razveselila, hkrati pa tudi navdala s strahom pred bodočnostjo. Vesel sem bil, ker sem menil, da smo zdaj vendar rešeni laži varihov, ki so nam v dveh letih prizadejali toliko gorja in nesreče doma, zlasti pa še v taboriščih, kjer so umirali Slovenci v stotinah. V bodočnost pa sem gledal z grozo zato, ker sem skoro slutil, da se bodo zveze badoglijevcev in rdečih „osvoboditeljev“, ki smo jih lahko že več mesecev točno ugotavljali, spremenile v prijateljstvo.

Že sem naredil načrt. Zaupal sem ga tudi materi, ki so me jokaje vprašali: „Kaj bo potem z nami?“

Res, kaj bo z družino? Že toliko je v teh letih trpela. Rdeči zločinci so nam ubili brata in nas docela „osvobodili.“

Moral sem opustiti svoj načrt.

Med večerno molitvijo me je presenetil sosed. Prinesel mi je „mobilizacijski“ listek. Hočem se žrtvovati za družino. Bolje je, da padem jaz, kakor da pobijejo vso družino.

Nedelja, 12. septembra. Dan počitka in miru. Zunaj lepo jesensko sonce, v mojem srcu žalost. Zvonenju, ki je vabilo k sv. maši, je od daleč odgovarjalo bobnenje topov. Srce mi je krvavelo. Moral sem pomagati do „zmage“ onim, ki so mi umorili brata, onesrečili družino in ki hočejo upropastiti narod.

Po nekaj urah sem prišel z drugimi fanti, ki jim ni šlo prav nič na smeh, na prijavno mesto. Naložili so nas na avtomobil, in kmalu smo bili v Ribnici. Tu so „osvobojevalci“ kar noreli od veselja nad „zmago“, ribniške „narodne“ dame pa so jih obsipale s cvetjem.

Popoldne smo bili že v Sodražici. Razen nekaj hiš in cerkve vse porušeno. Iz nekaj tako lepega trga so komunisti in badoglijevci napravili pravo Sodomo.

Tu so me dodelili v udarno brigado Ljube Šercerja. Bila je motorizirana. Imeli smo dva tanka, eno avtoblindo, dva oklopnika, okrog 30 tovornih avtomobilov in dva topova. Za vozače so bili „bratski“ badoglijevci. Na našem avtomobilu je bila rdeča zastava z zvezdami, okrašena z resami, očitno ostanki kakšnega cerkvenega bandera.

Ustavili smo se na Blokah. „Beli“ so se še držali. Po hribu smo zasedli položaje. Rdeče „topništvo“, ki so mu poveljevali cesarski častniki, je iz neposredne bližine začelo streljati na postojanko. Spričo take „naše“ premoči bi bilo brez smisla braniti postojanko. Kmalu smo „zmagoslavno“ vkorakali v vas. Vse fante so segnali skupaj in jih varno zastražili. Rdeči komisar

je imel na tovariše navdušen govor, v katerem je naznanil „širokogrudnost“ glavnega poveljstva — popolno amnestijo za vse „izdajalce.“ Toda samo zaradi „potrebnega zasliševanja“ so morali nekaj nad 20 fantov odpeljati v Kočevje, od koder se ni nihče več vrn.

Junaška smrt pudobskih branilcev

Potem smo pohiteli proti Vel. Blokam. Le za hip smo se ustavili in že smo morali spet naprej. Čakalo nas je „veliko osvobodilno delo“ — zavzetje Pudoba. Že med potjo smo zvedeli, da se „hudiči“ ne podajo, čeprav jim je Tito jamčil življenje.

Proti večeru nas je pozdravilo starodavno mesto Lož. Dežela tod je že vsa „osvojenjena.“ le vasica Pudob še kljubuje. Treba je uničiti to zadnje „izdajalsko“ gnezdo. Obkolili smo vas. Na južni strani je vodil skupino tovariš „Luka.“

Po daljšem hudem boju se je del posadke vdal, drugi so pa junaško odklonili vsako pogajanje. Vnel se je hud boj. Stari tovariši so v primerni razdalji na ves glas dajali od zadaj povelja in priganjali svojo „junaško“ armado v smrt. Fantje so dobro odgovarjali. Nismo jim mogli do živega. Dika in ponos Šercerjeve brigade tovariš Radovan je padel. Kakšna zmeda pri tovarišicah! Bil je najhrabrejši borec in njim tako drag. Rajši bi videle, da bi jih padlo 50 namesto njega. Pač lepo bratstvo!

Ponoči so boji prenehali. Kaj bi se tudi borili, ko so pa trdno prepričani, da bo postojanka zjutraj padla. Toda kakšno neprijetno presenečenje! Hrabri branilci so nam jo kljub naši straži vsi popihali — s poveljnikom Kremzarjem na čelu.

Tovarišica Ivanka, vaščanka, se je na vso moč jezila na nas, ko je opazila, da so jo „beli“ popihali. Kakor blazna zver je iskala svojega očeta, ki je bil med branilci. Vpila je in skoro vse preglušila: „Kje je Rajdek, da ga ubijem!“ Svojim očem nisem mogel verjeti, da more človek tako podivjati.

Nekaj minut pozneje sem ugotovil, da fantje niso vsi pobegnili. Poveljniki so se previdno pomikali naprej, ko pa so opazili, da jim osem fantov noče nič, so kot sestradani volkovi planili proti njim. Dva ranjena so takoj ustrelili, ostalih osem pa postavili v vrsto ter z dveh strani zastražili. Tu sem srečal tudi zver v človeški podobi — Mici Fajdigovo iz Sodražice. Preinila se je v sredo, stopila pred poveljnika, da mu bo stala ob strani pri krvoločnem delu. Občudoval sem hladnokrvnost junaških fantov. S ponosom, prezirom in brez besede so prenesli najnesramnejše žalitve. Niso prosili milosti, nobenemu se ni orosilo oko, čeprav so vedeli, da ne bodo mogli več dolgo gledati svoje rodne zemlje.

„Streljaj!“ je zadonelo. Osem teles je padlo in kri je oškropila kraj zločina.

Na regljanje strojnic so krvi željni tovariši pridrveli k mrtvim. Še nad mrtvimi so se s satansko radostjo znašali. Še v mrtve so streljali. Tovariši-

ce — volkulje, so kar podivjale. Šele tedaj sem mogel verjeti poročilom o grozodejstvih žensk v francoski in španski revoluciji.

Strateški načrt tovarišice Tončke

Tovarišica Tončka je imela kratko predavanje: „Sedaj ne bomo več trpeli pomanjkanja. Tudi peš nam ne bo treba več hoditi. V najkrajšem času bo vsa ‚vojska‘ motorizirana.“ V svojem navdušenju je razodela „strateški“ načrt. „Zdaj gremo v Trst. Jutri ob devetih bomo že tam. Po tej zmagi se podamo v Gorico, Ljubljana pa pride zadnja na vrsto. Le čemu bi silili vanjo, ko prav tam sedaj primanjkuje hrane, drv in vsega.“

Presenetila me je s svojim „velepoteznim“ načrtom o zavzetju Ljubljane. „Tomšičeva in Cankarjeva“ brigada bosta pritiskali od Dolenjske, naša „Šercerjeva“ bo pridrla z Gorenjskega.“

Zdelo se mi je, da je tovarišico popadla huda vročina, zato se nisem zmenil z njeno besedičenju.

Tovariša Kidrič in Kardelj

15. septembra smo se pripeljali čez trnovski gozd na Mašun. Tu smo mi navadni ljudje imeli čast videti „slavno“ gospodo iz vrhovnega plenuma. Sama tovariša Kidrič in Kardelj sta nas „počastila“ s svojim obiskom. Terenci so jima poročali: „Vsa Primorska in Istra osvobojeni. V Gorici smo gospodarji mi. Morala delovnega ljudstva je na višku. Belo in plavogardistov malo.“

Rdeča mogotca je poročilo zelo razveselilo. Nasmejana sta skočila v lepo limuzino in se s spremstvom tovarišice odpeljala.

Pričakoval sem, da bomo na tem ozemlju prepevali domoljubne pesmi. Toda peli so: „Avanti popolo...“ Namesto Cankarjevih besed o tej zemlji sem iz grl rdečih „osvobojevalcev“ slišal klice: „Evviva Stalin, evviva bandiera rossa!“

V Baču so nam dekleta pripravila zajtrk. Ogle dal sem si kraj. Veliki napisi po hišah so dajali čast „borcem“ delovnega ljudstva. Stalin je vendarle že toliko storil za našo Primorsko...

Že dalj časa sem opazoval neko posebno vrsto ljudi v naši vojski. Kamor smo prišli, so nas obveščali o dejanskem stanju terenci. Že prej sem slutil, da so ti ljudje najbolj nevarni, tu pa sem se prepričal, da so prav ti ljudje krivi vsega gorja, ropov in umorov.

„Izgubili smo svoj ponos“

Zvedeli smo, da so Nemci v bližini Ilirske Bistrice. Že pred ropotom tankov in drugih motornih vozil smo imeli strah. V Knežaku smo zvedeli, da so imeli naši sprednji oddelki v boju z Nemci hude izgube, tako v moštvu kakor v orožju. Videl sem goreč oklepnik. Tovariši so dejali, da je nemški,

jaz pa sem ugotovil, da je prav tisti, ki sem se z njim vozil sam še prejšnji dan.

Prebivalstvo v tem kraju ni bilo prav nič zadovoljno z našim „osvojevanjem.“ Iz Knežaka so se „strateško“ umaknili v Koritnico. Na poveljnikov ukaz so morali vsi vaščani zapustiti domove in se umakniti v gozd.

V zasedo so poslali na pomoč 18 mož, kosilo in dva kuharja. Avtomobil, ki je vse to vozil, je šofiral badoglijevec. Nepričakovano je avtomobil naletel na neprijetno srečanje z nemškimi vojaki. Lepo so se pozdravili. Oklopnik je bil kmalu z vsemi 22 možmi posadke v ognju. Tako je žalostno končala ta „ekspedicija.“

Tudi Bistrica je hitro menjala gospodarja. Kljub ogromni naši premoči — bilo nas je 600 — so Nemci s 60 možmi obvladali položaj. „Slavna“ Šercerjeva brigada je doživela novo „zmago“ pri Ilirski Bistrici... Nekaj nad 50 žrtev smo imeli, uradno pa so razglasili, da smo junaško zasedli Ilirsko Bistrico, ki je po hudih bojih večkrat menjala gospodarja... V resnici smo bili v Ilirski Bistrici le 4 ure.

Zlasti bridka za tovariše-poveljnike je bila izguba dveh tankov, dveh oklopnikov in avtomobilov.

17. oktobra smo jo brž odkurili na Mašun. Podžagali smo nekaj smrek, da bi nemški tanki ne mogli naprej...

„Naša letala“

19. septembra. Naša „armada“ se z dneva v dan veča. Prihajajo pač taki, ki so imeli srečo, da jih niso zadele nemške krogle. Poveljniki so nam sporočili, da se bo naša „vojska“ zaradi pred dnevi izgubljenih tankov in oklopnikov spopolnila z letali... Tovariš „general“ Jaka Avšič da je sporočil, da ima NOV svoje zrakoplove...

Pričakovali smo eskadrile na „osvobojeno“ ozemlje. A še prehitro smo zagledali en „zrakoplov.“ Nad nami je letal, nas je iskal. Nas pa je bilo strah pred njim. Zaradi velike višine najbrže ne bo mogel spoznati naših rdečih zvezd. Zato bomo rajši počakali drugo „eskadrilo“, zdaj pa se pri- vijmo čim tesneje ob drevesna debla.

Tajnost naših nastopov

21. septembra. Velik del naših udarnih sil je odšel snoči v boj proti Cerknici. Slabe novice prihajajo od tam. Čudnaško taktiko imajo ti Nemci. Niti ne naznanijo svojega prihoda, kot so vselej storili badoglijevci. V hipu, še sam ne veš kdaj, si v pasti. Prav v trenutku, ko so tovariši upali, da je Rakek „osvobojen“, smo videli, da smo od vseh strani obkoljeni. Z izpadom se nam je le delno posrečilo prebiti obroč. Pri tem je bilo seveda „samo“ 80 žrtev.

Vsak naš nastop je bil nam „mužikom“ največja tajnost. Odšli smo, a brez zastave. Položili smo jo na „oltar“ domovine v Ilirski Bistrici.

Vipavska brigada in njen žalostni konec

23. septembra. Iz Vipave prihajajo porazna poročila. Vipavska brigada je doživela žalosten konec. Več kot polovica jih je pobitih in onesposobljenih. Poveljniki si tega ne jemljejo preveč k srecu. Politične ure se nadaljujejo kar naprej. Danes je govoril bataljonski poveljnik bivši podnadrednik Milan Pišler. Iz taktičnih ozirov nas je opozoril, naj nikar več ne žalimo bivših belogardistov z očitki itd. Priznal je, da se bori že od dneva, ko je Rusija šla v vojno.

Na jeziku mi je bilo vprašanje, če pred to vojno ni bilo treba slovenskemu narodu pomagati, pa sem bil iz „taktičnih“ ozirov rajši tiho.

Komisar je orisal trenutni položaj na bojišču. Ker ni imel radia, je pripovedoval po dospelih vesteh: „Kmalu se bosta naša in ruska armada srečali.“ Iz „zanesljivih“ virov je zvedel, da plove po Jadranskem morju konvoj 1100 ladij z divizijami in potrebno opremo. Po njegovih mislih se bodo izkrkali v Zadru ali Splitu. Zaradi tega dejstva moramo pričakovati konec vojne že čez nekaj dni, a prav zadržno čez nekaj mesecev.

Iz „strateških“ ozirov smo se pomikali iz kraja v kraj, bili v št. Petru, šli spet naprej, in kmalu sem ugotovil, da smo v okolici Postojne Med moštvo je vladalo pravo nezadovoljstvo, pa tudi poveljniki, ki so nas navduševali, češ Nemci niso več to, kar so bili, so bili nemirni in nas tolažili: „Saj vsaka krogla ne zadene. Tudi Nemea se prime prav tako kot nas.“

(Sledi)

NA UREDNIŠKI MIZI

Po zaslugi društva Tabor v Clevelandu, Ohio, ZDA, in njegovega neumornega predsednika, soborca Milana Zajca, nam je bilo mogoče na naslovni strani naše revije št. 9 letošnjega letnika prinesiti lepo barvno reprodukcijo posnetka s spominske proslave dne 20. junija t. l. na slovenski pristani v Clevelandu. Soborcem v Clevelandu, kakor tudi tiskarni Vilko za tehnično brezhibno izdelavo, naša globoka zahvala. Ta številka bo ostala za vse čase močan dokaz, česa je sposobna dobra volja v službi resnice, poštenja in veličastne ideje, za katero so dali svoje življenje naši nepozabni domobranski mučenci s svojim vrhovnim poveljnikom na čelu.

Doživeto se zahvaljujemo vdovi po našem nepozabnem Vuletu ge. Zinki Rupnikovi za gradivo, ki nam ga je dala na razpolago za to številko; da smo tako lahko na najbolj vreden način proslavili 20. obletnico prvega tabora in ustanovitve DSPB v Argentini.

DAROVALI SO:

Od 16. 8. do 15. 9. 1976

Za zavetišče:

Eiletz Tilda	1.000
Štler Ivan	40
Miklič Jože	380
Oblak bratje	4.460
Tomšič Branko	680
Msgr. Orehar Anton cerkvena nabirka pri sv. maši v zaveti- šču 29. 8. 1976	1.230
Bidovec Anton	2.000
Potočnik Matevž	1.410
Pisk Nace	360
Mavrič Marjetka	120
Cof Emil	500
Buda Stane	1.000
Repar Jože	940
Inž. Ecker Milan	180
Prelog Miloš	140
Msgr. Novak France	1.000
Vester Franc	1.000
Zupan Herman st.	1.000
Vodnik Ciril	2.000
Golob Roza	1.000

V spomin ob 1. obletnici smrti

V. Rupnika:

Praznik Jože	250
Kožar Janez	200

V spomin ob 30. obletnici smrti

gen. L. Rupnika:

Buda Stane	1.000
------------------	-------

V spomin na nadpor. Franc Mraka in njegove borce:

S. Š	1.000
------------	-------

Tiskovni sklad gl. Tabor:

	(v dol.)
Kus Franc, Kanada	3.30
Plcško Stane	7.35
Zakrajšek Ivan	3.—
Zakrajšek Viktor	6.—
Jereb Franc	10.—
Košir Janez	3.—
Pesamezne štev. Tabora (dol.)	5

(v pesih)

N. N., R. Mejja	50
Znidaršič Janko	50
Blejec Ema	50
Prodaja knjig	2.500
Gričar Franc	500
Dr. Zupanc Franc	50
N. N., San Justo	190
Miklič Jože	290
šterbenc Janko	750
N. N., Ramos Mejja	500

Invalidski sklad Zveze Tabor:

Vidic Lojze	5
Juha Anton	6
Klemenčič Stane	10
Gospodarič Albin	5
Henigman Franc	5
Medved Ivo	4
Medved Vencelj	3
Trček Ivan	3
Košir Franc	2
Košir Janez	6
Žele Frank, ZDA	5

Invalidski sklad Tabor, Argentina:

Prof. Hafner Stane	500
--------------------------	-----

Slovensko domobranstvo nam bodi slej ko prej svetel zgled v nenehnem boju proti materialistični, zločinski zablodi svetovnega komunizma! Zgodovine je s svojimi neupogljivimi zakoni poroštvo pravilnosti naše poti!

ZAVETIŠČE DR. GREGORIJA ROŽMANA

Ker se gradnja prvega dela Zavetišča dr. Gregorija Rožmana bliža h koncu, obveščamo vse rojake, ki bi imeli namen priti vanj, da se prijavijo odboru pismeno, na naslov: Asociación dr. Gregorio Rožman, Ramón L. Falcón 4158, Capital. V začetku bomo sprejeli le 8 oseb. Dogotovljenih bo prav toliko sob (vsaka z lastno kopalnico), jedilnica, kuhinja, ambulanta in stanovanje za sestre. Vsi prostori so centralno kurjeni. Z dograditvijo tega prvega dela pa naš cilj še nikakor ni dosežen. Naslednja stopnja (17 sob), za kar ponovno prosimo: brat, spomni se brata!

Odbor.

V S E B I N A

Libres del mundo — unid os!	241
Svobodni sveta, združite se!	242
A oni žive!	243
Po sledovih slave in svobode	246
Molitev slovenskih domobrancev	255
Domobranski pozdrav zastavi	254
Čast dajemo — pravico zahtevamo!	255
Naša sedanost — kakšna bo naša bodočnost?	256
Ob 30-letnici smrti Slovenca generala Leona Rupnika	258
General Leon Rupnik — Razmere	260
Fred novo prelomnico — brez političnega predstavnštva	262
Vclitve pod komunizmom (T. S.)	265
Naši možje	266
Mnenja in vrenja	272
Srečanje z rešiteljem (Mirko Kozina)	275
Za beležnico	280
Iz društev	281
Iz pisem	282
Naši mrtvi	283
Vetrinje (D. Jeruc)	283
„Zdaj gremo v Trst, potem pa v Gorico in Ljubljano“	284
Na uredniški mizi	288
Darovali so	III

Correo
 Argentino
 Sucursal
 J. L. Suárez
 (B. A. S.)

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 5122

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 2619